

Nat : ned.ond. s : m

A M I R
Mohammed

PD 143

Geb : 27-10-1900

alias

Te : Talana

Ber :
arts

Adres

ZEIST
Pr. Hendriklaan 27

Volledige Informatiekaart : ID Utrecht 22-12-49

Inf* : 1949 overlden te A.dam op 20 Dec.

* Datum vermelden.

DOSSIERNo.: PD 143

NAAM: Dr. Moh. AMIR

Uit		In	Uit		In	Uit		In	Uit		In
Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum
4-10-46	B.	10/10.	29/7	4	29/7						
22-10-46	B.	15/11.									
16-10-46	B.	19-12-46	F								
25/4	B	13/5	2/3'50	C/8	7/3						
16/5	B	24/5									
20/5	KA	28/5									
20/5	B	30/5									
31/5	KA	5/6									
2/7	B	8/7									
24/7	B	29/7									
29/7	KA	4/8									
29/9	B	7/10									
7/10	I	8/10									
8/10	4	8/10									
C	I	14/10									
14/10	I	15/10									
15/10	I	16/10									
15/10	4	16/10									
20/10	4	20/10									
22/10	B	28/10									
1/11	4	1/11									
3/11	4	3/11									
5/11	4	5/11									
11/11	C	17/11									
17/11	4	20/11									
27/11	4	27/11									
22/12	B	29/12									
19/2-48	4	19/2-48									

28 SEPT 1948

MINUTENBLAD

DOSSIER No. PD 143

NAAM: Dr. Moh. AMIR

1. Aan den heer van der Most ter kennisname.

Centrale Documentatie, 4 Oct 46.

J. W. van der Most

2. Aan dhr. van der Most ter kennisname en behandeling.

Overste Hazenberg kan nadere inlichtingen omtrent de bron verstrekken, van stuk 9.

Centrale Documentatie, 22 Oct 46.

J. W. van der Most

*3 Stuk 5 is vrijwel gelijk aan stuk 9
(in brief) (Hazenberg)*

Arnhem

*4
Lijst van...
Vers. om te...
26/11/46*

5. Verzoeken minutes te nummeren. Het bovenliggende stuk is door B aan ACD gestuurd. Verzoeken herkomst of afzender mede te willen delen, ook intern.

ACD, 13 Dec 46.

J. W. van der Most

6 ~~Lus. v. d. Er. v. 9~~

7 B VIII 17-5-47

*8 1/2 versie terug aangeboden. Kan der bundel
weergaan terugontvangen ter behandeling*

B VIII lsh.

*9 Naar aanleiding van den brief van J.D. Leisb (ACD 16526)
heb ik mij in verbinding gesteld met het Ministerie van W.O. G. (Ged. v. d. Berg - zie brief BNV van 25/8/46 nr. 7734/46). G. v. d. Berg
deeld mij mede, dat bij het Ministerie niets bekend was van een verzoek
van Dr. Amir ten aanzien van een paspoort. Op zijn verzoek is J.D. Leisb
(Bijl. v. Meesterdijk) niet geneigd Dr. Amir te doen afvragen wie hem
op het Ministerie heeft gezegd dat er geen bewijs bestaat tegen afzetter
van een paspoort, zoals hij er een schijnbaar recht heeft op
te vragen en onder overlegging daarvan recht te trekken het Ministerie*

Schryftdijkt in te lichten. Terzamen een brief van Mevrouw
verzoekt een doordruk van de brief aan Hff C. VD te doen toekomen.
Ik zal dan nader contact opnemen met Wvd. Berg

B VIII 2/11

Hiervan kennis genomen KA, 2-6-47

10
11

B VIII

2-7-47

12

Hk tekent brief aan dr. van het Min. v. Men. Gbed
vellen mij geen nader bevelen ontvingen over het paspoort,
dat door Dr. Amis aangemaakt. Wel is mij gebleken,
dat een ambtenaar v/h Minister. (af. Security)
een verklaring heeft afgegeven aan Dr. Amis ter zake van
van een paspoort, een gevolg van de omstandigheid, dat
hij geen kennis droeg van de bestaande correspondentie
tusschen een andere ambtenaar (alumnus) met ten
kennis van de af. Security had gebracht. Kennelijk
zijn er ook andere mogelijkheden ontstaan. (zie bijlage 2 van
17033) Van i heb ik onder hand afschrift aan hff g-
geven onder mededeling, dat dit ~~al~~ alleen betrekking
van interne informatie van hff Batavia.

B VIII 4/11

13

B VIII 25-7-47

30/7/47

14

Stuk 21570:
B ter behandeling. Daarna C ter
kennis name. 29/9 A.C.D. - I

15

B VIII 30/9/47

16

Brief gericht aan H.F.v.P. te lichte met verzoek
om inlichtingen. C II 13-10-47. LP

17

B VIII 2/11

18

Stuk 24274 gezien. Naam op kaart brengen. Aan B VIII ter inzage.
C II 14/11/47

19

B VIII 22-11-47

20

Aan Dr. Amis wordt kennis van paspoort verstuurd. Hij mag aan hff te lichte

21. Ter overname bijlagen. Pleeser
C VIII 6.5.50

B VIII 2/11

I N H O U D S O P G A V E

Volgno.	afzender	inhoud	dd	Ingelegd datum Par
1		Uit Nefis-publicatië No 7	17-6-46	medio Aug.
2	Bureau B	artikel "Vrije Volk"		
		"De Republiek staat sterk"	23-9-46	26-9-46
3	Bureau B	artikel "Vrije Volk"		
		"De Republiek staat sterk"	26-9-46	
4				
5		Rol van Dr. Amir in de so-		
		ciale revolutie ter S.O.K.	3-6-46	
6	Kab. B.N.V.	schrijven Min. v. O.G.		
		betreff: Dr. Amir	29-8-46	26-8-46
7	Kab. B.N.V.	schrijven Min. v O.G.	23-8-46	26-8-46
8	Bureau B.	verzoek uitvoering verzoe-		
		ken in schrijven van Min.		
		v.O.G. betreff: Dr. Amir		
		(ingesloten levensloop		
		Dr. Amir)	20-9-46	20-9-46
9		rapport handelingen van Dr.		
		Amir tijdens en na de Ja-		
		pamse bezetting + levens-		
		beschrijving		22-10-46
10	Bureau B	rappel brief No 2677 van		
		20-9-46	12-11-46	12-11-46
11	Pol. Utrecht	rapport Dr. Amir	27-11-46	29-11-46
		artikel "Vrij" betref:	4-10-46	29-11-46
		Dr. Amir		
		brief van van Boetselaar	4-10-46	29-11-46
		aan Dr Amir		
		brief van J. Toot aan		
		Dr. Amir		29-11-46
		brief van C.J.J. v.d.Maas		
		aan Dr. Amir	29-9-46	29-11-46
12				

PD 2711

COPIE	
Bestemd voor:	
PD 2711	
Voor origineel zie:	
CO	140357
in	6.36
o.l.v.	opz. gevoegd
P.B.	Dat.: 29-11-52
	par.: VDL
	No. 5202

RAPPORT VAN KB

Voor HB

0.36
 29 MEI 1952
 ALDI 140357

Betr.: O.V.B.

Typ.: B.

Uit de administratie van de O.V.B. te Tilburg is gebleken, dat als Rechtskundig Adviseur voor de O.V.B. optreedt een zekere J. HOOFDMAN te Rotterdam; als secretaris voor fabrieksmetige bedrijven een zekere G. BUIJS, 't Loonrechtstraat 5 te Rotterdam en als secretaris voor de afdeling Metaal J. VAN NIEWEGEN, 2e Kiefhoekstraat 28 te Rotterdam.

KB, 29 Mei 1952.

Inlichtingendienst

HOOFDCOMMISSARIAAT
VAN POLITIE

UTRECHT

Geheim.

UTRECHT, den 19 December 19 47

LA/13Nr 1149

Bijlagen :

Bericht op schrijven No.....

van.....

Onderwerp: dr.M. Amir.

Volgno.

20 DEC 1947

ACD/26565

BUREAU B

22-12-47

PD/43

nr B.

Van betrouwbare zijde werd mede-
gedeeld dat dr.Mohammed AMIR, geboren te
Talana 27 October 1900, van beroep arts,
vroeger wonende W.Barentszstraat 72 te Utrecht
thans Prins Hendriklaan no.27 te Zeist, op
8 Januari 1948 naar Makassar zal vertrekken,
alwaar hij benoemd is als psychiater in een
ziekenhuis.

De Hoofdcommissaris van Politie,

(R.W. van Eijk)

Aan de Heer Hoofd van de
Centrale Veiligheidsdienst,
Javastraat 68
'S GRAVENHAGE.

F

UITTREKSEL

Voor PD 143 Naam Dr. M. Amir.
Origineel in OD 547 Naam Vereen. Ned. Indonesie (Openbare verg.)
Volg nr. Ag. nr. 25924 Aard van het stuk verslag
Afz. ID Utrecht Datum 12-12-47

Verslag van een vergadering gehouden door de afdeling Driebergen en Zeist van de Vereniging "Nederland Indonesie", Woensdag 10 December 1947 in het Victoriahotel te Zeist.

Ds. Teuzscher, zendingspredikant te Utrecht (gegevens onbekend) hield een lezing.

Aanwezig waren 22 personen, waaronder 6 militairen, waarvan gezegd werd, dat zij afkomstig waren van de Artillerie te Huis ter Heide. Drie van hen, resp. genaamd: Bisschot, De Haan en Trapman bleken de aanwezige H. van Enter uit Driebergen (lid C.P.N.) te kennen. Zij bespraken met hem een onderwerp waarschijnlijk handelende over het verwerven van leden voor de Vrijdenkersvereniging "De Dageraad". Deze drie militairen schijnen te behoren tot de groep waarvan Van Enter vroeger had medegedeeld, dat zij zouden onderduiken als ze naar Indie moesten.

Van Enter had aan AMIR (Dr. Mohammed Amir, geboren te Talana 27-10-1900, won. te Zeist) verzocht enige opmerkingen te willen plaatsen over het gebeurde met het krijgsgevangenen-transport te Bondowoso, waarbij 46 Indonesiers het leven lieten. Amir wilde hier niet zoveel voor en liet het op de vergadering dan ook na.

Toen van Enter enige administratieve mededelingen te doen had, begon hijzelf over dit onderwerp en richtte zich in het bijzonder tot de aanwezige militairen in zeer opruiende bewoordingen, waarbij hij min of meer tot desertie aanzette. Hij zeide o.a.

"Krijgsmanseer geflankeerd door twee jeneverflessen en gesteund door een legerrevolver."

Hij vergeleek het optreden van de Duitsers hier te lande met het optreden van ons in Indie en zeide hierover:

"Wat hier te lande gebeurde werd gedaan door de Edelgermanen, wat in Indonesie gebeurt wordt gedaan door de Edelkaaskoppen. Wanneer jullie geen kaas maar hersens in je hoofd hebt, dan weigeren jullie om aan deze lugubere praktijken mede te doen en voeg je bij de duizenden die reeds ondergedoken zijn." AMIR vond deze redevoering niet prettig en de reactie in de zaal was zeer lauw.

De militairen zijn met de pauze vertrokken, aangezien ze om 10 uur binnen moesten zijn.

De lezing bevatte geen politieke onderwerpen. Zij handelde over de ervaringen van de Papoea's ten tijde van de Japanse bezetting en de Amerikaanse invasie.

Uitgetrokken door Sch. Afd./Sectie ACD 4a Datum 23-7-48

Inlichtingendienst
Zeist.

^e Zeist, 8 November 1947.

Volgno. **OPGELEED**

11 NOV. 1947

AAN: Het Hoofd van de Centrale
Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
's-Gravenhage.

ACD/24/274

BUREAU B

22-12-47

Onderwerp: Inlichtingen A.J. Hamerster.

Antwoord op Uw schrijven d.d. 17 Oct. 1947,
No. C/21578.

In antwoord op Uw bovenaangehaald
schrijven, heeft de I.D. Zeist de eer U te
berichten, dat

Albertus Jacobus HAMERSTER,
geboren te 's-Gravenhage op 11 Mei 1883, ge-
pensionneerd, hier woonachtig is aan het
adres Steinlaan 31. Hij werd hier op 5 Aug.
1947 ingeschreven, komende uit Zwitserland,
en woont samen met zijn ongehuwde zuster.

Bij het dezerzijds ingestelde onder-
zoek is omtrent deze persoon niets nadeligs
bekend geworden.

Van enige politieke activiteit van
betrokkene is niets gebleken, terwijl ook
overigens, op zijn levenswandel, voor zover
bekend, geen aanmerkingen te maken zijn.

Door omwonenden wordt hij als buiten-
gewoon aardig, hulpvaardig en intelligent
gequalificeerd.

Van bijzonder veel bezoek aan zijn
woning is niets gebleken. Hij zou thans ge-
durende 1 maand te 's-Gravenhage vertoeven,
doch aan welk adres is hier niet bekend.

I.D. Zeist.

F

UITTREKSEL

Voor BD 143 Naam Dr. Moh. AMIR
Origineel in OD 547 Naam Ver. Nederl. Indonesie Openb. verg.
Volg nr. Ag, nr. 22241 Aard van het stuk
 Afz. ID Utrecht Datum 16-10-47

Inlichtingendienst Utrecht
C/13-983'47

Kort verslag van een lezing belegd door de afdeling Zeist-Driebergen, van de vereniging Nederland Indonesie en gehouden door Dr. Mohammed Amir, geboren te Palang, 27-10-1900.

De lezing was toegankelijk voor leden en introduce's. Aanwezig waren 32 personen; de betreffende convocatie wordt hierbij gevoegd.

De lezing was zeer gematigd en Dr. Amir vermeed de politiek. Hij schilderde de sociale en culturele verschuivingen die ten grondslag liggen aan deze revolutie.

Enige uitspraken van Dr. Amir waren:

"De beloften uit de troonrede van 1901 zijn inderdaad vervuld."

"De Nederlandse overheersing is een zeer goedwillende overheersing."

"Nog tientallen, misschien nog honderden jaren zullen Nederlanders in Indie nodig zijn."

Volgens Amir is de revolutie ingezet om een stoot te geven. Anders had het nog wel 25 jaar kunnen duren voor het zover was. Hier en daar maakte hij toespelingen waaruit bleek dat hij Soekarno min of meer met Hitler vergeleek.

Amir neemt ook stelling tegen het in Indie gevoerde beleid en volgens hem valt er over de 100% Merdeka nog wel eens te praten, economisch zullen we zeker voorlopig niet Merdeka zijn.

In de tijd dat Dr. Amir in Utrecht woonde, is hij een jaar ziek geweest, waardoor hij zijn woning niet kon verlaten.

Uitgetrokken door LS Afd./Sectie ACD 4a Datum 31-10-47

UITTREKSEL

Voor PD 143 Naam Dr. Mohammed Amir
Origineel in OD 296 Naam VER. NED. INDONESIA (ORGANISATIE)
Volg nr. Ag. nr. 22186 Aard van het stuk
Afz. I.D. Zeist Datum 14-10-47

Inlichtingendienst
Zeist.

Zeist 14 Oct. 1947

Aan: Het Hoofd van de Centrale
Veiligheidsdienst
Javastraat 68
's Gravenhage.

Onderwerp: Vergadering afdeling Driebergen Zeist van de Ver. Nederland-Indonesie.

De I.D. Zeist, heeft de eer U te rapporteren dat op Maandag 13 October 1947, tussen 20 en 23 uur, in hotel "Victorie", le Dorpsstraat No.7. te Zeist, een besloten vergadering is gehouden door de afdeling Zeist/Driebergen van de Vereniging Nederland-Indonesie. Het aantal aanwezigen bedroeg ongeveer 35 personen. Onder hen werden verschillende personen gesignaleerd, welke hier ter plaatse als absoluut links georiënteerd bekend staan. Na een kort inleidend woord van een der Bestuursleden werd het woord gegeven aan Dr. Mohammed Amir, hier woonachtig Prins Hendriklaan 27, voor een lezing, getiteld: "Het Aziatisch reveil; in het bijzonder onder de Indonesische volkeren."

Spreker schetste de historische ontwikkeling van de verschillende Aziatische volkeren en schonk hierbij bijzondere aandacht aan de Indonesische volkeren, met name de Javanen. Hij wees erop dat het zeer moeilijk is, het zieleleven van de Javaan (en andere Indonesische volkeren) te doorgronden. Enkele eeuwen geleden waren de Javanen zeerovers en kolonisatoren. Enkele eeuwen later waren zij zeer vredelievend en leidzaam en thans is de gemiddelde Javaan een furie gelijk. De persoonlijke opvatting van spreker is, dat de Javaan zeer leidzaam is ("kuddegeest"), doch de geestesgesteldheid die de Javaan thans openbaart, heeft alle tot dusverre door psychiaters toegepaste diagnoses omver geworpen.

Spreker wees vervolgens op het streven naar vrijheid onder de Aziatische volken. India en Pakistan zijn thans door Engeland losgelaten en de Philippijnen vormen een afzonderlijke republiek, zij het ook economisch in sterke mate verbonden met de V.S. Het streven naar vrijheid is aan de Indonesische volken niet ongemerkt voorbij gegaan, Door de Japanners sterk gestimuleerd, heeft na de capitulatie van Japan het Indonesische volk zich opgemaakt voor een Vrijheidsstrijd zoals het nimmer tevoren heeft gevoerd.

Spreker belichtte de figuur van Soekarno. Hij wordt door vele Nederlanders gezien als een "Quisling" doch wij, Indonesiers beschouwen hem als een "martelaar". Immers, Soekarno was een intellectueel en als zodanig prachtige toekomstmogelijkheden. Hij koos echter de vrijheid van zijn volk en daarmee de deportatie naar Boven-Digoel boven de zekerheid van een goed burgerlijk bestaan. Door de Nederlanders

Uitgetrokken door JW Afd./Sectie ACD Datum 1-11-47

vervolgd, beschouwde hij de Japanners in zekere zin als bevrijders. Ondanks het vele, dat reeds van de zijde der Nederlanders zou zijn verknoeid, achtte spreker samenwerking mogelijk en noodzakelijk. Indonesie kan nog niet zonder hulp van een Westerse mogendheid voor zichzelf zorgen. Daarom zal Indonesie, op basis van vrijwillige samenwerking, gaarne Nederlandse intellectuelen en half-intellectuelen ontvangen en zich economisch aan Nederland binden. Nederland heeft nog zeer vele mogelijkheden in het verre Oosten, tenzij de extreme elementen van Nederlandse en Indonesische zijde dit voor goed onmogelijk maken. Hoewel spreker het Acoord van Linggadjatti nu niet bepaald bewonderde, accepteerde hij het - bij gebreke van iets anders - voorhands gaarne, zij het dan ook als voorlopig compromis. Voor het echter tot vruchtbare samenwerking komt, zullen eerst de extreme elementen van beide zijden moeten verdwijnen. Volgens spreker stond Indonesie thans voor een moeilijke keuze, n.l. of samenwerking (in het bijzonder economisch) met Amerika of met Nederland. Indien Indonesie met Amerika mocht gaan samenwerken, achtte spreker de rol van Nederland volkomen uitgespeeld. Spreker prefereerde de samenwerking met de Nederlanders, boven de samenwerking met de Amerikanen, te meer daar Nederland terecht zekere aanspraken t.a.v. Indonesie kan laten gelden. De personen van van Mook en Sjahrir hadden de volle sympathie van spreker. Met dergelijke mensen zou ongetwijfeld veel goeds kunnen worden bereikt. Dat de vooroorlogse situatie in Indonesie nooit zou kunnen terugkeren, achtte spreker volkomen uitgesloten. Het Koloniale systeem zij het dan ook in gematigde vorm, heeft voor goed afgedaan, mede dank zij de toenemende volksinvloed. Tenslotte stond spreker stil bij de thans Java gedeeltelijk beheersende extremistische benden (pemoeda's, rampokkers etc.) Hij beschouwde de extremisten als mensen, die in hun haat tegen de Europeanen en de Nederlanders in het bijzonder, de hoofdzaak uit het oog hebben verloren, hoewel hun subjectieve gevoelens zuiver zijn. Zodra samenwerking is bereikt zullen de georganiseerde Indonesische strijdkrachten, in samenwerking met de Nederlandse troepen, hiertegen moeten optreden. Hij gaf toe dat er inderdaad onder de extremisten zeer veel misdadigers huizen. Hiermede was de lezing beëindigd en werd gelegenheid gegeven om vragen te stellen en het woord te voeren. Hiervan werd door een 9-tal personen gebruik gemaakt. Uit het door deze personen gesprokene bleek, dat zij in het algemeen ontkenden, dat de Nederlanders zekere aanspraken t.a.v. Indonesie kunnen doen gelden, terwijl zij bovendien van een revolutionaire geestesgesteldheid blijk gaven. Uit de lezing en het daarne door Dr. Amir gesprokene kon worden geconcludeerd, dat Dr. Amir sympathiseert met personen als Dr. Van Mook, Sjahrir enz. In hoeverre Dr. Amir zich tot de uiterst links georiënteerde groeperingen h.t.l. aangetrokken voelt, kan dezerzijds, daar de lezing alleerst een wetenschappelijk karakter droeg, en hij de politiek buiten het bestek van deze avond liet - niet worden beoordeeld. De vergadering had een ordelijk verloop en was te omstreeks 22.35 uur geëindigd.

I.D.Zeist.

UITTREKSEL

Voor PD 143 Naam M. Amir
Origineel in OD 296 Naam Ver. Ned. Indonesie (Org)
Volg nr. Ag, nr. 21969 Aard van het stuk
Afz. ID Utrecht Datum 7-10-47

Dr. Mohammed Amir, geb. te Talana NOI 27-10-1900, won. Prins Hendrik-
laan 27 Zeist. Lid van ver. Nederland Indonesie.

Uitgetrokken door Sch Afd./Sectie Acc 4a Datum 25-11-47

Brie P. 143

17 October 7.

C/ 21578.

UITGEBOKT

XXX
XXXX

C II. TV.2.

GEHEIM.

to. 22/10
Aankomst 24 2/4
Okt. 8-11-47

V.K.

J.A.HAMMERSTEL(-STEDT).

Hiermede heb ik de eer U te verzoeken mij te willen doen inlichten omtrent de antecedenten, gedragingen en huidige levensomstandigheden van J.A.HAMMERSTEL of HAMMERSTEDT, oud-assistent-resident, wonende te Uwent, Steinlaan 31.

Hij zou in Brits-Indië geweest zijn en daar zijn overgegaan tot het Boeddhisme.

In Londen is hij lid geweest van de Vereniging van Vrienden van de Sovjet-Unie.

Thans zou hij lid zijn van de C.P.N. en van de Vrijdenkersvereniging "De Dageraad".

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST
namens deze:

De Heer Korpschef der Gem.politie

te

Z E I S T.

J.G.Crabbendam.

F

UITGEBOKT

OPGELEGD

2 October

7.

B.21578

VIII. RD.3

GEHEIM

afd.A. letter BW/geheim
20 Augustus 1947.

Dr.M.Amir.

Met verwijzing naar het terzijde vermelde schrijven, heb ik de eer Uwe Excellentie te berichten, dat Dr.Mohammed Amir, geb. te Talana 27 October 1900, wonende te Zeist, Prins Hendriklaan 27, gehuwd met Cornelia Margaretha Fournier, bestuurslid is van de afdeling Zeist-Driebergen van de Vereniging Nederland-Indonesië, terwijl hij ook als spreker optreedt voor genoemde Vereniging.

Dr.Amir staat voorts in regelmatig contact met H.van Enter, wonende te Driebergen, Engweg 105, secretaris van de afdeling Utrecht-Driebergen van de C.P.N. en bestuurslid van de afdeling Zeist van de Vereniging Nederland-Indonesië. Door v.Enter is Dr.Amir attent gemaakt op J.A. Hammerstel of Hammerstedt, wonende te Zeist, Steinlaan 31, een oud-vriend van Amir, die in Indië Assistent-Resident was. Deze persoon zou na zijn pensionnering in Britsch-Indië geweest zijn en daar Boedhist zijn geworden. In Londen, waar hij ook heeft vertoefd, is hij lid geweest van de Vereniging van Vrienden van de Sovjet-Unie. Thans is hij lid van de C.P.N. en van de Vrijdenkersvereniging "De Dageraad".

Dr.Amir wil Hammerstel bewegen lid te worden van de Vereniging Nederland-Indonesië.

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST,
namens deze: *sr*

U.

L.L.van Laere.

Mijne Excellentie de Minister
van Overzeese Gebiedsdelen
t.a.v. de Gecommitteerde voor
Indische Zaken)
te
's-GRAVENHAGE.

Inlichtingendienst

GEHEIM.

**HOOFDCOMMISSARIAAT
VAN POLITIE
UTRECHT**

UTRECHT, den 26 September 1947.

Lr A./...13 Nr 920 '47.

Bijlagen: _____

Bericht op schrijven No.

van

Onderwerp: Dr. Mohammed Amir.

Volgno **OPGELEGD**
29 SEP 1947
ACD/21578.

Hierbij doe ik U toekomen een rapport betreffende de activiteit van dr. Mohammed Amir, naar de inhoud waarvan ik U moge verwijzen.

De Hoofd-Commissaris van Politie,

BUREAU B	
Nummer:	
Datum:	29-9-'47

R. W. v. Eijk

(R.W.v.Eijk).

Aan de Heer Hoofd van de
Centrale Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
'S-GRAVENHAGE.

F

A/13-920'47.

R A P P O R T .

Van betrouwbare zijde werden de navolgende gegevens ontvangen over Dr. MOHAMMED AMIR, geb. te Talana 27-10-1900, won. te Zeist Prins Hendriklaan 27, van beroep arts, godsdienst Ned.Herv., gehuwd met Carolina Margaretha Fournier, Nederlands Onderdaan, bestuurslid van de Vereniging Nederland-Indonesië van de afdeling Zeist-Driebergen.

Dr. Amir leest allerlei dag- en weekbladen, die hij aan de kiosken koopt. Hij houdt van deze bladen een knipselboek bij. Verder bezoekt hij iedere dag de Universiteitsbibliotheek. Hij heeft nog steeds contact met de Repoeblik Indonesia, daar hij bladen en tijdschriften daarvandaan zou laten komen.

In de week van 13 op 17 October 1947 is er te Zeist een ledenvergadering van de Vereniging Nederland-Indonesië, alwaar Amir zal spreken over de Aziatische Vrijheidsstrijd.

Amir heeft thans regelmatig contact met H. VAN ENTER, won. te Driebergen Engweg 105, secretaris van de afdeling Utrecht-Driebergen der C.P.N. en bestuurslid van de afdeling Zeist-Driebergen der Vereniging Nederland-Indonesië. Hij is een zeer actief C.P.N.lid, die in 1937 uit de S.D.A.P. is getreden. Gedurende de oorlog heeft hij illegaal gewerkt. Van Enter heeft zijn kennis betreffende Indië uit brochures der C.P.N.

Deze van Enter heeft Dr. Amir attent gemaakt op de sinds 1 Augustus te Zeist woonachtige oud vriend van Amir, een zekere J.A.HAMMERSTEL of HAMMERSTEDT, Steinlaan 31. Amir kent deze persoon nog uit Indië, alwaar deze assistent-resident was. Na diens pensionnering ging hij naar Brits-Indië, alwaar hij Boeddhist is geworden. Daarna woonde H. in Londen, waar hij lid was van de Vereniging van Vrienden van de Sovjet Unie.

Thans is hij lid van de C.P.N. en van de Vrijdenkersvereniging "De Dageraad". Volgens van Enter is H. een fel en actief persoon. Dr. Amir zal H. gaan bezoeken om hem te bewegen lid te worden van de Vereniging Nederland-Indonesië.

Voorts werd over Dr. Amir nog medegedeeld, dat Amir een jeugdvriend is van Mohammed Hatta. Hij is in Padang met hem op school geweest. Amir is in Nederland gedurende zijn studietijd lid geweest van de Perhimpoean Indonesië, die door Hatta was opgericht. Hij heeft later in Indië veel met Hatta samengewerkt.

Utrecht, 26 September 1947.

UITTREKSEL

Voor PD 143 Naam Dr. AMIR
Origineel in OD 547 Naam Ver. Ned-Indië. (openbare Vergadering)
Volg nr. Ag. nr. 21441 Aard van het stuk Verslag besloten Vergadering.
Afz. I.D. Utrecht Datum 23.9. '47.

De Heer RIEMENS wilde verder de vorming van een actie-comité, dat in feite het bestuur van de afdeling Zeist-Driebergen is en thans bestaat uit ENTER, Dr. AMIR en KRAAK (gegevens onbekend). De beide laatsten werden gekozen omdat zij de enigen waren die uit Indië afkomstig zijn. VAN ENTER heeft nu de functie van voorzitter van de afdeling Zeist-Driebergen, is tevens afdelingssecretaris van de "Waarheid".

Uitgetrokken door C.H. Afd./Sectie A.C.D. 4 a Datum 16-2-'48.

Inlichtingendienst
Zeist.

UITGEBOEKT

Volgno.

24 JULI 1947

ACD/19/608.

PD!

AAN het Hoofd van de Centrale
Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
's-GRAVENHAGE.

Onderwerp: Dr. M. Amir te Zeist.

De I.D. Zeist heeft de eer U hierbij
te doen toekomen een tweetal afschriften
van aan Dr. M. Amir, wonende alhier, ge-
richte brieven.

Zeist, 22 Juli 1947.
De I.D. Zeist.

BUREAU B	
Inzending:	
Lijst:	25-7-'47

F

UITTREKSEL

Voor PD 143 Naam AMIR, M.
Origineel in OD 547 Naam ~~Ver.~~ Nederland-Indonesie openb. verg.
Volg nr. Ag, nr. 21437 Aard van het stuk
Afz. I.D. Zeist Datum 22/9/47

Op 18 September j.l. is opgericht de afdeling Zeist/Driebergen van de vereniging "Nederland-Indonesie".

De navolgende personen vormen van deze afdeling het voorlopig bestuur:

Dr. M. AMIR, wonende Frins Hendriklaan 27 alhier, voorzitter;
J. H. KRAAK, wonende Utrechtseweg 28 alhier en
H. van ENTER, wonende te Driebergen, Engweg 105 (secretaris-
penningmeester).

Uitgetrokken door EQ Afd./Sectie ACD-4a Datum 9/10/47

Afschrift.

Medan, 12 Juli 1947.

Zeer geachte dr. Amir,

Ik voel me zeer schuldig, dat ik nog steeds Uw zeer welkome brieven niet heb beantwoord. Laat ik U eindelijk vertellen, dat het niet alleen Uw brieven zijn, die nog op antwoord liggen te wachten, er ligt een hele stapel.

Maar dat wil niet zeggen, dat ik intussen niets heb gedaan, ik heb in Batavia een paar weken geleden al geïnformeerd naar mogelijke bezwaren tegen Uw terugkeer en gelukkig bleek mij, dat er van hier geen moeilijkheden meer zijn. Als dus van de zijde van de Nefis eerst bedekingen zijn geuit, dan zijn die intussen reeds lang weggenomen. Ik heb ook met Prof. v. Wulfen Palthe over Uw aanstaande terugkeer gesproken en heb verteld over onze gesprekken en hem ook Uw laatste brieven laten lezen om hem wat op de hoogte te brengen. Ik meende te mogen aannemen, dat U daar helemaal geen bezwaar tegen zoudt hebben, het kon alleen maar goed doen.

Wat de politieke toestand betreft hoef ik niets te vertellen. U bent op de hoogte van de Regeringsverklaring en van de nog bestaande kloof betreffende de binnenlandse veiligheid. Ik heb laatst 2 uur lang met Hatta gesproken in zeer prettige openhartigheid, maar we konden het over de republikeinse opvattingen over buitenlandse vertegenwoordiging nu en activiteit in de Malinogebieden natuurlijk niet eens worden.

Ik ben blij, dat U indertijd de gezonden koffer in orde hebt ontvangen. Ik heb de andere niet opgezonden, omdat ik wist hoe lang het zou duren, voordat ze zouden aankomen en omdat ik bang was, dat ze in deze onzekere tijden onderweg nog verloren zouden gaan. Bovendien zou er een enorme som aan vrachtkosten mee gemoeid zijn geweest, want behalve de kosten, die U nu betaald hebt voor de eene koffer, heb ik hier ook nog voor verzending van Medan naar Batavia de som van f.25,75 moeten betalen. Ik zal die rekening maar bij de Bank laten brengen? Ik hoop, dat U er in Holland ook in geslaagd zult zijn de kosten met de Bank te laten verrekenen?

Onlangs zag ik bij Mevrouw Saijers de twee schilderijen van Anneke en Tony, dat zijn prachtige stukken, die voor U wel zeer veel waard zijn.

Nu moet ik eindigen, anders mis ik deze post nog. Ik hoop dat ik toevallig in Batavia zal zijn, als U langs reist, ik zou het erg prettig vinden U weer te zien en na al deze maanden weer eens te kunnen praten over onze wederwaardigheden.

Intussen mijn beste wensen voor U en Mevrouw en de kinderen van Uw

get. v.d. Velde.

Afz. dr. J.J.v.d. Velde
X Sultanweg 31 A
Medan, Sumatra.

1

Voorburg, 20/7-'47.

Zeer geachte Dokter Amir,

Nog onder de indruk van de radiorede van de Minister-President Beel ga ik dit praatje met U beginnen. Het is dan toch zo ver gekomen, helaas. Ik had nog steeds een kleine hoop, dat de geestgenoten van Sjahrir nog enige invloed konden uitoefenen. Masjoemi (?) en andere extremen hebben het tenslotte voor het zeggen gekregen. Het zal de laatste week in de omgeving van Boekarno behoorlijk gekraakt hebben. Als rechtgeaard zoon van het land (wij Indo's beschouwen toch altijd Java als our country) vind het afschuwelijk, dat dit over Java komen moet. Van de andere kant moet mijn objectiviteit toegeven, dat dit (politieeel optreden tegen 't extremisme in dit stadium volkomen gerechtvaardigd is. Als/een lieden van 't nationaal Reveil e.d. zieh, maar niet op de borst gaan slaan en denken, dat van Mook c.s. nu op eens hun ideeën zijn gaan aanhangen. Tenslotte is door hun gestook de vertrouwenscrisis zo'n grote rol blijven spelen en hebben zij het Sjahrir c.s. zeer moeilijk gemaakt en de oppositie in Indonesië geholpen. Als de verschroeiide-aarde-politiek intensief is toegepast, is Java's rol de eerste 10 jaar uitgespeeld, denkt U ook niet? En Sumatra met z'n grote onontgonnen gebieden zal nog langer onveilig blijven.

De figuur van Amir Sjarifoedin heeft mij teleurgesteld; ik dacht, dat hij door dik en dun Sjahrir zou bijstaan. Intusschen zal de de Masjoemi (?) er wed een perangsabil van maken en zal de Arabische Liga er ook politieke munt uit slaan met Koning Faroeek van Egypte als leider.

Enfin, ik blijf nog vasthouden aan Uw schema, dat we samen bekeken; uiteindelijk een grote status, waarin iedere bevolkingsgroep met en voor elkaar kunnen werken onder een politieke status - En onder leiding van realistische kundigen en eerlijke personen.

Intussen, hoe staat 't met Uw teruggaan naar Oost Indonesië? Uw gezin blijft zeker voorlopig hier, Ik hoop, dat U allen 't goed maakt. Ik zelf ben voor 3 maanden afgekeurd, zodat bij een normaal verloop, ik op z'n vroegst in November wegga. Onze Peter kan nu al zitten en brabbelt zijn eigen taaltje.

Nu beste Dokter, ik zal niet te veel tijd van U inbeslag nemen. Ik hoop U voor Uw vertrek nog te kunnen ontmoeten. En anders later in ons land.

Met vriendelijke groeten voor U en Uw gezin,
Hoogachtend,
get. P. Verduijn-Luvel.

Afz.: P. Verduijn-Luvel,
Rembrandtlaan 65
Voorburg.

BUREAU B

RICHTINGDIENST

Z. E. I. S. I. D.

Datum:

2-7-47

143

Volgno.

2 JULI 1947

ACD/17833.

AAN: Het Hoofd van de Centrale
Veiligheidsdienst,
Javastraat 68
's-GRAVENHAGE.

Onderwerp: Dr.M.Amir te Zeist.

UITGEBOEKT

De I.D. Zeist heeft de eer de C.V.D.hierbij toe te zenden de afschriften van een tweetal correspondentiestukken, gericht geweest aan Dr. M.Amir, wonende Prins Hendriklaan 27 alhier, welke inhoud mogelijk de belangstelling kan hebben.

Op 30 Juni 1947 ontving Dr.Amir als gratis premie-exemplaar de brochure "Nederland op de tweesprong" van Prof.Mr.W.F.Wertheim toegezonden door de Vereniging "Nederland-Indonesië", Keizersgracht 462 te Amsterdam.

Op 28 Juni 1947 zou in het Chinees restaurant "Drakenburg" aan de Oude Gracht te Utrecht een bijeenkomst worden gehouden, waarbij verschillende Indonesiërs in de gelegenheid zouden worden gesteld om met elkaar kennis te maken. Dr. Amir ontving daartoe een in het Maleis gestelde kennisgeving per geschreven briefkaart.

De I.D. Zeist verzoekt U tevens om mededeling t.z.t. of de aandacht op Dr.Amir gevestigd moet blijven.-

Zeist, 30 Juni 1947.

De I.D. Zeist.

F. 1

1
Freiburg, 18. Dez. 1946

17803 X

Sehr geehrter Herr Dr. Amir,

Hiermit komme ich mit einer sehr grossen Bitte ! Das Schicksal hat mich sehr getroffen. Aus der holländischen Internierung wurde ich von Britisch Indien in ein in Ruinen liegendes Land gebracht, wo ich keine Verwandten besitze und dem ich seit 35 Jahren fremd stand. Habe auch nie etwas mit dem ~~dem~~ Naziregime zu tun gehabt. Meine Kinder sind alle auf Sumatra, meine älteste Tochter Lucy mit Tengko Oedin in Medan (Rakjatweg 7) meine jüngste Tochter bei der Schwester des Sultans Tengko Kamalia. Zu gerne wäre ich mit meinen Kindern wieder vereint. Denn hier besteht in meinem Brufe keine Existenzmöglichkeit. Das rauhe kalte Klima hat mir eine chronische Bronchitis besorgt; Nahrungsorgen sind immer da. Als letzten Rettungsanker ersuche ich Sie, wenn es irgendwie in Ihrer Möglichkeit besteht, unterbreiten Sie dies bitte den holländischen Autoritäten oder wer sonst da helfen kann.

Mit vielem Dank im Voraus.

Freundliche Grüsse an Ihre werte Familie
und Sie selbst

Ihr

Keppel.

Afz. F.Keppel Freiburg Breisgau
Deutschland 17b Französische Zone

Deze brief was aanvankelijk geadresseerd
Aan Dr. Amir
Medan
Sumatra O.K.

F

2
AFSCHRIFT.

17833
den Haag, 26 Juni 1947.

Beste Amir,

Ik sprak heden met Mr. van Hoogstraten over je uitzending naar Makassar. Aangezien het verzoek om je wederuitzending niet langs de regelmatige kanalen heeft gelopen en je gouvernementsambtenaar bent, meent het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen niet buiten de Ned. Ind. regering tot je uitzending te kunnen overgaan. Hoewel deze voorzichtigheid wel mede geïnspireerd zal zijn vanwege je antecedenten, kan ik tegen de procedure momenteel niet veel inbrengen. Een telegram naar Batavia gaat dezer dagen uit. Mocht de zaak op nieuwe bezwaren stuiten, dan zal ik dat gaarne van je vernemen, opdat ik verdere stappen kan doen. Intussen dus nog even geduld.

Hartelijke groeten, ook aan Lien,
je
(w.g.) onleesbaar.

Afzender: van Boetzelaer.
de Mildestraat 31 den Haag.

Inlichtingendienst

KA
UITGEBOEKT

Volgno.

23 MEI 1947

ACD/16526.

ZEIST.

BUREAU B

Nummer:

Datum:

20-5-'47

Zeist, 22 Mei 1947.

GEHEIM.

PD 143

Door Mohamad AMIR, geboren te Talana (Sum. West Kust) 27 Januari 1900, arts wonende Prins Hendriklaan 27 alhier, is alhier een paspoort aangevraagd, (waarschijnlijk voor Ned. Indië)

Bij het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen bestaat tegen de afgifte van dit paspoort geen bezwaar.

Beleefd verzoek ik U zo mogelijk met spoed, mij te willen doen weten of het paspoort kan worden afgegeven.

I. D. Zeist.

F

Inlichtingendienst
Zeist.

PD 143

B
BUREAU B

Nummer:

Datum:

17-5-47

UITGEBOEKT

AAN: Het Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
te
's-GRAVENHAGE.

Volgno.

16 MEI 1947

ACD/5248

Van de verbinding Utrecht van Uw dienst heb ik de beschikking gekregen over de gegevens, betreffende Dr. Mohamad AMIR, geboren te Talana op 27 Januari 1900, arts, sedert 15 April 1947 wonende alhier, Prins Hendriklaan 27.

Met hem wonen aan dit adres zijn echtgenote Carolina Margaretha FOURNIER, geboren te Joure (Fr.) op 19 November 1900, en zijn kinderen Anton Paul AMIR, geboren te Batavia op 2 Januari 1930, en Anneke Beatrix AMIR, geboren te Batavia op 16 November 1931.

Gedurende de tijd, dat hij alhier woonachtig is, is van enige activiteit van Dr. Amir, met betrekking tot de Indonesische politiek, niet gebleken.

Hierbij worden overgelegd afschriften van een viertal brieven, door het gezin van Dr. Amir ontvangen, waarvan de kennisgeving van belang wordt geacht.

Ten aanzien van de circulaire van de Vereniging "Nederland-Indonesië" zij opgemerkt, dat niet is gebleken, dat Amir de daarin genoemde pamfletten alhier heeft verspreid.

In de brief van J. Völke wordt door deze vrijmoedige critiek uitgeoefend op de toestand zoals die thans onder de republiek bestaat en wordt ordehandhaving gewapenderhand voorgestaan.

Daaruit zou kunnen worden geconcludeerd, dat Dr. Amir toegankelijk is voor de ideeën als door briefschrijver geponeerd. Omdat Amir zich, voor zover thans is kunnen blijken, niet op vergaderingen aangaande zijn standpunt uitlaat, blijft zijn persoon moeilijk te beoordelen.

Zeist, 13 Mei 1947.
De I.D. Zeist.

F

Afschrift

Medan, 2nd.May 1947.

Dr. and Mrs. Amir,
27 Prins Hendriklaan,
Zeist, Nederland.

Dear Dr. and Mrs. Amir,

We have received your kind letter of the 13th April and note that after a severe cold wether you are all at home. Comparing Medan we think you are all happy en quiet in Nederland.

Though the Lingardajati agreement has been signed, everybody was of the impression things will come to quick normalcy. Too much talking is going but we are still without water supply !

The market prices of things are very high. There is no business as yet for we do not as yet get foreign exchange (deviezen). There is no business at all. Only the Chinese dare in doing black market and making plenty of money in any way they think fit to get it.

Mr. Tuljaram is still in India. He won't be here until we are sure there is business for us to do. Mr. Mangaram is still in India. They like to be here but in the absence of business there is no use in their coming now. The shop in Medan is taken care of Mr. Mr. Sitaldas, brother of Mr. Tuljaram. Mr. Sitaldas is also planning to leave for India end of this month, leaving the shop in the care of a precuratiehouder, of course, our countryman.

With regards to your boxes, all are safe please do not worry. If the BPM wishes to take delivery of same, we are willing to assist them if and when they want to have it.

If you wish us to do anything here, we will willingly attend to it. We already made arrangements with our business friends in Nederland so we will not bother you about this. We should be pleased to receive old tijdschriften whit pictures which you might have finished reading.

With kind regards to Mrs. Amir, Dr. Amir and childre

Yours sincerely,

w.g. Sitaldas.

From:
M.S.T. Galani & Co.,
7 Kesawan, Medan.

F

Afschrift.

AAN den HoogEdelGestrengen Heer
Dr. M. Amir,
UTRECHT.

Someren, 3.5.'47.

HoogEdelGestrenge Heer,

Van enkele vrienden hoorde ik, dat de Republikeinsche oud-ondergouverneur van Sumatra zich op het ogenblik in Nederland zou bevinden. Men kende slechts den naam Amir. De vereeniging van Verlofgangers en Gerepatrieerden in Den Haag gaf mij het adres door: W.Barentzstraat 72 Utrecht.

Indien het bovenstaande juist mocht zijn, zou ik mij gaarne om raad tot U willen wenden inzake het volgende:

Het ligt in mijn bedoeling terug te keeren naar mijn geboorteland Java om daar als arts (chirurg) werkzaamte zijn en te blijven.

In geen geval wil ik er in Nederlandsch militair of semi-militair verband heen, daar ik nooit gewapend wil komen te staan tegenover menschen, die denzelfden grond als geboortegrond hebben als ik. Burgerarts zijn is onder de huidige omstandigheden ook uitgesloten, daar ik onder de Wet Geneeskundige Voorziening Burgerbevolking 1939 val en nu wettelijk verplicht tewerkgesteld ben als assistent van een huisarts, hoewel ik reeds een zeer behoorlijke chirurgische opleiding genoot. Waar mijn hart naar Indonesia trekt en daar medische hulp zoo dringend noodig is, terwijl ik hier practisch niets te doen heb en de chirurgische kennis en ervaring verlies, zou ik U om raad willen vragen: hoe kom ik in de Republiek Indonesia?

Tegen het Indonesisch staatsburgerschap heb ik geen bezwaren. Ik ben 34 jaar oud, weduwnaar zonder kinderen, geboren te Batavia en de eerste 12 levensjaren woonachtig geweest op Java. Ik heb 2 jaar algemeene practijk, 1 jaar anatomie en 2½ jaar chirurgie.

Het is uiterst moeilijk hier in Nederland een beeld te krijgen van de situatie in Indonesia. Daarom wend ik mij tot U.

In de hoop een antwoord van U te mogen ontvangen, teeken ik met de meeste hoogachting.

w.g. G.J.Timmer.

afz. Dr. G.J.Timmer, X
Speelheuvelstr. 5,
Someren N.Br.

F

Afschrift.

Medan, 4 Mei 1947.

Beste Lien en Amir.

Jelui laatste brief heb ik niet zoo spoedig kunnen beantwoorden, doordat ik weer malaria heb gehad en door vele werk de laatste weken. Eergisteren ben ik in Hotel de Boer geweest en heb met Slinger en Korver van de B.P.M. gesproken over de emballage van jelui barang en later de verzending. Zooals je wel weet zijn enkele koffers opengebrouken, kennelijk door politieke tegenstanders, want voor zoover ik kan zien is er niets of niet veel gestolen. Al jelui aparte barang is nu in een aparte goedaang gezet en begin ik a.s. Maandag met de verpakking ervan. Dit kan natuurlijk alleen 's mid+dags in mijn vrijen tijd en ook niet alle dagen. Zooals je weet was ik eerst bij de sectie inlichtingen, nu ben ik korporaal geworden en dienstdoend Onder -Officier bij de Veld Veiligheid. Op de meest ongedachte uren moet ik er op uit, zoodat ik zelf geen meester ben over mijn vrijen tijd.

Ik zal echter mijn best doen, alles zoo gauw mogelijk in orde te krijgen, wat gezien de vele koffers en koffertjes nog niet zoo makkelijk is. In elk geval heb ik de microscoop en de schrijfmachine al gezien, die krijgen jelui dus welk mettertijd. Chu Huat Hin zal voor Chineesche toekangs zorgen voor de kisten en het bandijzer. Met de verpakking moet ik er bij wezen, want anders gappen die kerels het laatste beetje nog.

Bij Galani en Chuat Hin staan ook nog kisten. Wat moet daarmede gebeuren? Bericht me het zoo spoedig mogelijk, dan kan alles zoo goed mogelijk zeewaardig en diefstalvrij worden verpakt.

Aan Korver hebben jelui een crediet verstrekt van f.1000. Dat is geloof ik niet eens voldoende, daar er voor de opslag en transport tot 3 maal toe al een hoop onkosten zijn gemaakt.

Ik zal alles zoo snel mogelijk klaarmaken. Alleen ben ik bang, dat er van hooger hand bezwaar zal worden gemaakt tegen de groote hoeveelheid barang. Schakelen jullie dus tijdig jelui connecties in om alles zonder strubbeling naar Holland te krijgen.

Ik heb Hafaz en Maimoen eenigen tijd geleden nog gesproken en heb een foto van de sultan gezien. Erg mager en zeer verouderd zag hij er uit. Niet te verwonderen na al deze misere.

Ondanks Linggardjatie is hier in Medan de toestand nog niets veranderd. De waterleiding is nog altijd niet intact en de voedselblokkade wordt nu weer verscherpt door de benden, die de Laskar Rakjat vormen. De Negara Indonesia met hun T.R.I. is machteloos. Alles moet beslist worden door Siantar en daar verschuilen zij zich achter Djokja. Niemand durft een beslissing te nemen, daar tegenstanders zeer gevreesd worden en allen bang zijn voor hun hachje. Ja de hooggeroemde en bij alles te berde gebrachte "Merdeka" is alleen maar een zinloze leuze. In de "vrije gebieden" zijn levensmiddelen wel goedkoop, maar niemand kan iets verdienen, omdat er nergens werk is.

Bijgevolg wordt ieder indien mogelijk "laskar", krijgt daardoor een wapen in handen en de rampokker is geboren !!!!!!!

Zulke kerels moeten dan voor orde, rust en veiligheid zorgen !!!!!!!
Veel heil zie ik niet van de tegenwoordige Republikeinsche Regeering. De eenige manier is mijns inziens, een flinke bezem erover. Opperuimd staat netjes en dan de boel opnieuw op poten zetten, met een flinke gewapende macht er achter voor de noodige samenwerking. Met bandieten en roovers is immers geen land te bezeilen. Wanneer dit gebeuren zal en of dit nog eenmaal zal plaatsvinden, ik ben er bang voor van nooit. Enfin we zullen wel verder zien, en nu maar ons best doen. Komt tijd, komt raad en met griepen kom je er toch niet. Ea dan hoe of wat Indie is toch mijn geboorteland, en ergens anders zal ik toch niet kunnen aarden. Maken wat ervan te maken

Maken valt, is mijn leus en dan zullen we wel verder zien. Sinds eenige weken ben ik korporaal geworden en ben ook nog gedecoreerd met "Het Bronzen Kruis" voor de diensten tijdens de Japansche Invasie. Toch wel leuk, dat mijn werk toentertijd, is gepriceerd geworden.

Weten jullie een weg of kunnen jullie mij raad geven, hoe ik Jeanne geld kan zenden, want door die deviezenregeling heb ik haar nog niets kunnen zenden en zie ik ook geen kans om dat nog te doen. Officieel en dan zonder "vriendjes" kan niets worden overgemaakt. Nu Lien ik zal maar eindigen, want ik ben op het eind van mijn nieuws. Van een fiets van Dr. van der Velde heb ik niets gezien, waarschijnlijk is hij het "vergeten".

Met vele groeten aan Ton en Anneke en natuurlijk ook aan Amir als altijd jullie toegenezen,

w.g. Jan.

(Afzender van de brief:

J. Volke,

Ldst. Korpl. no. 97599.

Staf Cie Inf. VI.

MEDAN.

Sum. Oostkust.

AFSCHRIJF.

Afzender:

VERENIGING NEDERLAND- INDONESIE
Keizersgracht 462, Amsterdam-Centrum
Telefoon: 35014.

Amsterdam, April 1947.

Aan de Leden, Contactadressen en Afdelingsbesturen.

L.S.,

Onze organisatie, die door vezlerlei oorzaken in de laatste tijd minder naar buiten is opgetreden, dan in voorgaande periodes, heeft nu, teneinde het hare bij te dragen tot een succesvolle uitvoering van Linggadjati, een pamflet in massa-oplage uitgegeven, waarin tegen de achtergrond van de huidige situatie in Indonesië, drie eisen worden geformuleerd. Deze drie eisen zijn,

- Ten eerste: dat de Regering eindelijk aan leger en ambtenarij laat voelen, dat het haar ernst is met haar politiek.
Ten tweede: dat de Regering op de sleutelposten die figuren neerzet, die bereid zijn, de verantwoordelijkheid voor een werkelijke Linggadjati-politiek te aanvaarden.
Ten derde: dat in verband met een snelle verwezenlijking van het accoord van Linggadjati een begin moet worden gemaakt met de uitvoering van artikel 16, m.a.w. dat aanstonds begonnen wordt met het verminderen van de Nederlandse troepen-sterkte in Indonesië.

Om nu de verspreiding van dit pamflet tot een succes te maken, roepen wij al onze leden op, actief hieraan mede te werken. Dit kan, wat de afdelingen betreft, uitstekend gebeuren door op 1 Mei betogingen, welke zowel van de kant van de Partij van de Arbeid als van de C.P.N. worden gehouden, een colportage-avond te organiseren

Individuele leden kunnen zeer goed op eigen gelegenheid dit werk ter hand nemen, b.v. met behulp van geestverwanten, die nog geen lid zijn van onze organisatie, terwijl dit werk ook na 1 Mei in hun omgeving kan worden voortgezet.

Leden, draagt Uw steentje bij voor een snelle en royale uitvoering van Linggadjati! Bestelt per omgaande Uw pamfletten!

De kosten hiervan zijn:

per exemplaar	F.	0.10
per 100 exempl.		9.--
per 1000 "		85.--

Ondergetekende

Naam :
Adres:

De Afdeling

Bestelt hierbij exemplaren van het pamflet: Na Linggadjati: drie voorwaarden voor succes.

De betaling is geschied op gironummer 321221 per postwissel.

Inlichtingendienst.

PD naar B.

GEHEIM.

**HOOFDCOMMISSARIAAT
VAN POLITIE
UTRECHT**

UTRECHT, den 23 April 19 47.

Lr. A13Nr 866 verv. '47.

P.D. 143

UITGEBOEKT

Bijlagen:

Bericht op schrijven No.....

Ter attentie van den Heer van
der Most.

van

Onderwerp: Dr. Amir.

BUREAU B	
Nummer:	
Datum:	<i>26-4-47</i>

Hierbij doe ik U toekomen een rapport betreffende Dr. Amir, naar den inhoud waarvan ik U moge verwijzen.

De wnd. Hoofd-Commissaris van Politie,

hms

R. W. v. Eijk

(R. W. v. Eijk).

den Heer Hoofd van den
Centralen Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
's-G R A V E N H A G E .

Volgno.
25 APR. 1947
ACD/14227.

J

F

A/13- 866 verv. '47.

R A P P O R T .

Betreffende Dr. Amir kan het navolgende worden gerapporteerd:

Het is gebleken, dat Dr. Amir, alhoewel te Utrecht ingeschreven, reeds geruimen tijd verblijf houdt te Zeist, Prins Hendriklaan no. 27.

Zijn vrouw en kinderen wonen echter nog steeds aan de Willem Barentszstraat 72 te Utrecht. Hierin moet de verklaring gevonden worden, dat er van Amir niets bemerkt werd.

Zoals bekend, had Amir met zijn gezin intrek genomen bij zijn zwager, genaamd Sjoerd Andreas Fournier, geb. te Utingeradeel 14-3-1899, vertegenwoordiger bij de Bataafsche Petroleum-Maatschappij.

Volgens een oncontroleerbare mededeeling hebben Amir en Fournier woorden gehad en wel vermoedelijk om de politieke houding van Amir, waarmede Fournier het niet eens zou zijn. Fournier is echter weinig thuis en contact met hem is zeer moeilijk te verkrijgen. Wellicht bestaat de mogelijkheid, om via een employé van de B.P.M., Fournier, die op de afdeling Keuringsdienst H. werkt, op zeer voorzichtige wijze te polsen.

Zowel Amir als z'n vrouw zijn thans voorgesteld als aspirantleden van de Vereeniging Nederland-Indonesië.

Daar Amir dus thans in Zeist woont, is door den I.D. Utrecht de Commissaris van Politie aldaar van zijn verblijf op de hoogte gesteld, onder overlegging van een afschrift van terzake dienende stukken.

Bedoelde Commissaris zal in de toekomst rechtstreeks aan den C.V.D. rapporteeren.

Utrecht, 23 April 1947.

Inlichtingendienst

ZEER GEHEIM. 512

**HOOFDCOMMISSARIAAT
VAN POLITIE
UTRECHT**

UTRECHT, den

27 Nov.

29 NOV.
1946.

LA 13 Nr 866/877/1095.

Bijlagen:

Bericht op schrijven No. 2677/XXVII/46 M.N.,

van 20 Sept., 26 Sept., 12 Nov. '46.

Onderwerp: Dr. M. Amir.

BUREAU D	
Nummer:	
Datum:	26-4-47

In antwoord op Uw nevenvermelde brieven, doe ik U hierbij een rapport, een drietal brieven, alsmede een artikel in het weekblad "Vrij" van de Partij van de Vrijheid, no. 122, dd. 4-10-1946, in afschrift toekomen, naar den inhoud waarvan ik U moge verwijzen.

De wnd. Hoofd-Commissaris van Politie,

(R.W.v.Eijk)

Aan den Heer Hoofd van der
Centralen Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
'S-GRAVENHAGE.

F

Het is zeer wel mogelijk dat Amir zijn post aan een ander adres laat zenden, zulks temeer, omdat de laatste weken geen post werd ontvangen.

In het weekblad "Vrij" van de Partij van de Vrijheid, no. 122 dd. 4 October 1946, pagina 8, wordt nog een artikel over hem aangetroffen onder het opschrift: Op en aanmerkingen, Dr. Amir en nog wat. Een afschrift van dit artikel gaat hierbij.

~~Van~~ Van eenige activiteit van Amir is tot op heden niets gebleken. Bij de vele gehouden contrôles, zoowel overdag als des avonds, is nooit iets bijzonders geconstateerd en werd Amir in huis gesignaleerd. Amir neemt, voor zoover gebleken is, niet deel aan het openbare leven; het vermoeden bestaat, dat hij ziek is, althans rust neemt.

De aandacht blijft dezerzijds op hem gevestigd.

Utrecht, 27 November 1946.

R A P P O R T .

Ten aanzien van M. Amir, wonende te Utrecht, kan tot op heden het navolgende worden gerapporteerd:

De juiste personalia zijn, volgens het bevolkingsregister te Utrecht:
AMIR, Mohammed, geboren te Talana 27-10-1900, van beroep arts, kerkgenootschap Ned. Herv., Nederlandsch onderdaan, op 21-12-1927 te Utrecht gehuwd met FOURNIER, Carolina Margaretha, geb. te Joure 19-11-1900, wonende Willem Barentszstraat 72 te Utrecht.
Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren, namelijk:
Anton Paul, geb. te Batavia 2-1-1930 en Anneke Beatrice, geb. te Batavia 16-11-1931.

De verdere bewoners van het perceel Willem Barentszstraat 72 te Utrecht zijn:
FOURNIER, Sjoerd Andreas, geb. te Utingeradeel 14-3-1899, gehuwd met Nelly de Bruin, employé B.P.M., op wachtgeld, pas no. 404718, geldig t/m. 19-10-1947.
FOURNIER-DE BRUIN, Nelly, geb. te Boskoop 28-1-1902, gehuwd met Sjoerd Andreas, Fournier.
FOURNIER, Margaretha Nelly, geboren te Utrecht 14-1-1930, dochter van Sjoerd Andreas Fournier en Nelly Fournier-de Bruin.
FOURNIER, Else Carolina, geb. te Utrecht 3-1-1934, dochter van Sjoerd Andreas Fournier en Nelly Fournier-de Bruin.
Tot 29-11-1945 heeft op dit adres nog gewoond:
FOURNIER-SIJTSMAN, Akke, weduwe van Anton Hypolithus Fournier, geb. te Leeuwarden 20-10-1871. Zij is met onbekende bestemming vertrokken.

De noodige maatregelen zijn genomen, om Amir, indien nodig, een paspoort te onthouden.

De aan hem, alsmede aan de andere bewoners van het perceel Willem Barentszstraat 72, gezonden post is steeds gecontroleerd.

Afschriften van eenige mogelijk terzake dienende brieven worden bij dit rapport gevoegd.
Ter toelichting bij afschrift 1 kan het navolgende worden toegevoegd:

Van Boetselaer is de adviseur van Van Mook. Van de Velde is de man van de K.P.M. Dr. Amir is destijds met het laatste Japansche vliegtuig dat in die richting vertrok, met de Heeren Hassan en Gani naar Medan vertrokken. Amir was daar een tijdje onder-burgemeester, later vice-gouverneur van Sumatra, met als standplaats Medan. Daar Amir, alles in de steek latende, naar Holland vertrokken is en er financieel goed voor stond, was hierover in Indonesische kringen achterdocht gerezen. Blijkbaar heeft Amir dit in een brief aan Van Boetselaer recht gezet. Van de Velde is van de K.P.M. die voor de verscheping van de bagage zorg draagt. Hij heeft te Cheribon in het kamp gezeten en vertoeft momenteel in Holland. De Heer Gani is nu Gouverneur van Sumatra, terwijl Hassan het niet met de Republikeinen eens is, maar droomt van een eigen rijkje, nl. Atjeh.

Het

F

Op-en aanmerkingen.

Dr.Amir en nog wat.

In de courant kan men lezen, dat dr.Amir tegenover het A.N.P. een verklaring heeft afgelegd, die ijverig in de Nederlandse bladen wordt afgedrukt. Hierin zegt dr.Amir o.a. dat hij de zaak der Republiek blijft toegedaan, al heerscht er dan op Sumatra een terreur der PNI (de partij van Soekarno) Bovendien laat het ANP dr.Amir nog het een en ander verklaren.

Het is o.i. interessant ten aanzien van dr.Amir enkele punten te releveeren. Dr.Amir heeft in Nederland gestudeerd en was zenuwspecialist te Medan. Na de capitulatie van Japan werd hij al spoedig op gezag van de republiek gouverneur van Sumatra. In die functie heeft hij volgens berichten uit Deli anti-Nederlandsche taal gesproken, o.a. dat de Nederlanders in Indië moesten worden verdeld als wandluizen. Na verloop van enkele maanden werd Amir bedreigd door een concurrerende groep. Hij vluchtte uit lijfsbehoud naar Medan in de veilige zone bij de Hollanders. Daar werd hij zelfs nog met égarde ontvangen. Amir wilde nu graag naar Holland. Eerst heeft men hem in de veilige zone op Sabang verblijf verleend. Thans blijkt, dat de overheid hem zelfs de gelegenheid heeft gegeven naar Nederland te reizen, ofschoon de reisgelegenheid, naar wij meenden, nog zeer beperkt is en moet worden gebruikt voor urgente gevallen.

De komst van Amir is blijkbaar noodzakelijk evenals zijn verblijf in het land der wandluizen. Bovendien is het blijkbaar belangrijk voor de meeningsvorm onzer bevolking hoe hij over de "indonesische" kwestie denkt of spreekt, gezien de moeite, die het ANP zich voor de verspreiding hiervan geeft.

VAN OVERKLIJFT.

F

Pangkalpinang, 4 October 1946.

No. vb:av
Bijlagen:

Onderwerp:

Beste Amir en Lien,

Dank voor jullie uitvoerigen brief over de financieele zaken. Ik hoop, dat de achterdocht, die in Medan is gerezen, hierdoor is weggenomen. Ik heb van de Velde zelf geschreven, dat ik overtuigd ben, dat er hier geen vuiltje aan de lucht is. Ook heb ik hem gevraagd aan de verzending van de bagage iets te doen. Ik heb helaas nu geen tijd voor een langen brief, aangezien Pangkalpinang volop aan het vergaderen is. Later hoor je meer van me.

Met hartelijke groeten,

je
w.g. Eric.

Aan: den WelEd. Zeergel. Heer
Dr. M. Amir,
W. Barentzstraat 72,
Utrecht.

De afzender van dezen brief was Van Boetselaer, Pangkalpinang.

Johan Toot
Bentveldsweg 5
Bentveld
(post Aerdenhout).

A f s c h r i f t .

Aan den Zeergel. Heer. Dr. Amir,
p/a Fam.Fournier
Barendszstraat72 Utrecht.

Beste Amir.

Het is naar aanleiding van de artikelen van Van Blankenstein in de "Stem van Nederland", dat ik schrijf aan mijn oudleerling van de S.t.o.v.i.a.-toentertijd zittende in de z.g. propadeutische klas, en Amir geheten. Ik kan me, dunkt me, niet vergissen. Mocht U een andere Amir zijn, dan is het volgende niet voor U geschreven.

Ik heb je nooit meer ontmoet en zo is Amir voor mij de intelligente leerling dier prop.klas, waarin een stel buitengewone leerlingen zaten. Ik ben van de Stovia overgegaan naar de Onderwijsraad, heb, meen ik, wat goeds voor je land kunnen doen, werkte een tijd lang samen met Dr. Nieuwerhuis, ontmoette nog wel eens oud-Stovianen, heb hard gewerkt, behield mijn idealisme (al was dat moeilijk in de hogere regionen). Maar heb vaak met verlangen terug gedacht aan de jaren op de Stovia. Het was voor mij een interessante tijd. Ik had een rol gespeeld in de eerste jeugdbeweging in Holland en zag daarvoor met zoveel belangstelling -en meegevoel- jullie ontwakken, jullie zoeken en tasten, jullie groeien en leefde mee, meer mischien dan jullie van me wisten, met jullie dromen en verlangens.

Aan de voordrachten, met z.g. debat en notuleren, heb ik vaak teruggedacht. Jullie droegen goed voor, leerden vlot spreken en ik wist waarom ik deze lessen instelde. Ook mijn bespreken van boeken en gedichten vond bij de besten van jullie warme belangstelling. Ik liet jullie wel eigen gekozen fragmenten voorlezen en herinner me nog, dat jij uit "Gösta Berling" voorlas een fragment dat begon "Moeilijk zijn de wegen, die de mensen te gaan hebben op aarde, Woestijnpaden, moeraspaden, bergpaden!.....

Ik heb vaak aan die lessen gedacht en ik herinner je er aan omdat ik mezelf vaak de vraag gesteld heb: zou ik in mijn betrekkelijk kort contact door dit soort van lessen iets van belang voor hun verdere leven hebben gegeven? Doe me het genoeg en antwoord mij eens op deze brief en op die vraag. Misschien is die korte tijd in je herinnering weggeleden onder alle andere ervaringen. Er is daarna zoveel gebeurd.

Ik ben in 1932 (toen de onderwijsraad werd opgeheven) naar Holland gegaan en niet meer naar Indië teruggekeerd. Ik ben dankbaar voor veel dat ik er heb gedaan en beleefd-ik ben een "brenger" geweest. Mijn levenswerk- het contact met jullie jongeren- ging later in theoretischer werk over, waarin ik meer met problemen dan met mensen worstelde, maar ook dit had zijn nuttige kant. Maar ik miste de directe omgang met de jonge Indonesiërs. Ik heb met sommigen nog wel gecorrespondeerd, maar ik had er verscheidenen graag gevolgd in hun ontwikkeling; wat is er bijv. geworden, uit jouw klas, van Ba-soeki, van Roesma?

Dat ik dit briefje schrijf komt zeer waarschijnlijk voort uit de spanning, waarin vooral wij, de ruim en hartelijk tegenover jullie staanden, verkeren, nu Indonesië deze smartelijke, zware periode moet doormaken. Ook wij zijn dagelijks met het Indonesië-probleem bezig. Moge dat schone land spoedig vrij, welvarend en gelukkig uit deze baaierd oprijzen.

Amir, ik heb, me de vroegere verhouding indenkend, getutoyeerd, wil me verontschuldigen. Misschien doet het je vreemd aan en herinner je je, na al wat er in die jaren passeerde, nog nauwelijks mijn naam, mijn lessen.

Toch, schrijf me eens, als je er gelegenheid voor vinden kunt, terug en vertel me eens iets van de oude klassegenoten. En misschien spreken

spreken we elkander eens.

Met een hartelijke groet

je oud-onderwijzer,

w.g. Johan Toot.

C.J.J. van der Maas
Biol. docts.
Burgemeester Knappertlaan 32
Telefoon 68921: Girorekening 301448

Schiedam, 29 Sept. 1946.

Beste Lien.

Van dokter van der Molen, uit Tandjong Morawa, gerepatrieerd en thans te Vlaardingen, vernam ik, dat je met je kinderen in goede welstand uit Indië bent terug gekomen. Van je man wist ik door artikelen, zoowel in de Republikeinsche als in de "Koloniale" pers, dat hij de oorlog tegen Japan en daarna tegen de geallieerden had overleefd, maar van jou en je kinderen kon ik tot voor kort geen inlichtingen krijgen. Het verheugde me dan ook zeer, door van der Molen over je behouden terugkeer in Holland te vernemen. Naar ik las, schijnt echter je man ziek te zijn; is dat zoo? Het artikel waarin ik het las, maakte een weinig betrouwbare indruk, zoodat ik niet weet, of ik die mededeeling omtrent de ziekte van Amir wel gelooven kan.

Gaarne zou ik jullie eens ontmoeten, hetzij hier of in Utrecht. Schrijf eens of dat kan, als je tenminste prijs stelt op hernieuwde kennismaking, na alles wat er in de verhouding tusschen Nederland en Indië veranderd is en dat ook zijn terugslag heeft op persoonlijke verhoudingen.

Indien mogelijk zou ik zoo graag ook je man eens spreken en hem naar Schiedam willen uitnoodigen om hem met een bepaalde kring in kennis te stellen, waarvoor hij ongetwijfeld waardevolle voorlichting zou kunnen geven omtrent alles, wat in Indië voorviel tijdens en na de Japansche invasie. Wij stellen daar veel belang in en ik hoop dan ook van harte, daartoe met Amir een afspraak te kunnen maken.

Wij zijn niet zonder kleerscheuren door de oorlog heen gekomen. Een van mijn zoons werd zeer zwaar gewond, maar kon gelukkig behouden worden. Mijn vrouw overleed in 1944 op 9 Maart, ten gevolge van een operatie en mijn vader op 1 Januari 1945. Beiden hadden we, menschelijkerwijze gesproken, mogen behouden als we niet in oorlogstoestand geleefd hadden. Ik schrijf dit maar even om pijnlijke situaties te voorkomen bij mogelijke ontmoeting.

Inmiddels ben ik hertrouwd. Laten we hopen dus tot ziens. Bij ontmoeting zal er zeker heel wat te bepraten zijn.

Mijn hartelijke groeten, ook aan Amir en het beste met de kinderen.

Je studiegenoot,

w.g. C.J.J.v.d.Maas.

F

10

12 November 6.

2677.

R. TZ. GEHEIM.

Dr.M.Amir.

Hiermede moge ik U in herinnering brengen mijn brief van 20 September '46 No.2677 betreffende Dr.Moh.Amir.

Ik zal het zeer op prijs stellen indien U het verkrijgen van een eenigzins spoedig antwoord zoudt willen bevorderen.

HET HOOFD VAN DEN CENTRALEN
VEILIGHEIDSDIENST
Namens dezen,
De Luit.Kolonel,

J.G.Grabbendam.

Aan den Heer Hoofdcommissaris
van Politie,
te
U T R E C H T.

F

22 OCT.

In de Japansche tijd.

In de eerste 3 maanden was Dr. Amir zeer rustig, werkte goed als dokter Tandjong Poera en richtte zelfs een polikliniek te Pangkalan Brandan en Pangkalan Soesoe op. Hij was in het begin zelfs angstig en deze angst werd nog versterkt, omdat hij bang was dat hij voor Anti-Nippon werd aangezien door zijn boek, waarin iets stond over de prostitutie in Nippon. Over dit boek had hij zelfs een waarschuwing gekregen van Dr. Mansoer, omdat deze laatste door een Japanner, hier geboren, n.l. MAIGUMA, gevaarschuwd was om Dr. Amir te zeggen, zijn boeken uit de handel te nemen.

In deze periode was Dr. Amir zoo goed pro-Hollandsch, dat hij gewezen Amboneesche verpleegsters in dienst nam in het hospitaal, 3 in getal, met achterstelling van de oude Mantri's, waarbij zelfs een Minangkabauer, zoodat hij daardoor in moeilijkheden kwam, en door deze Mantri's aangeklaagd werd bij het Hoofd van het Kantoor Kesehatan en ook bij het Nippon Gouverneur, NAKASIMA.

Eveneer 1½ jaar na de Nippon bezetting.

Na deze periode was Dr. Amir niet meer te herkennen; hij was totaal omgezwaaid. Waar hij in het begin ook wel eens steun gaf aan geïnterneerden (Hierover werd mij verteld door mevrouw Vredevoogd), was hij daarna pro-Japs. Hij had Hooge Officiëren als vrienden, vooral de Kolonel van Pangkalan Brandan en ook vele Japanners en speciaal Mr. Tsuno, een van de politieke agenten en adviseur van Gouverneur NAKASIMA. Deze Jap spreekt vloeiend Maleisch en heeft vroeger gewerkt op een Japansche onderneming in de Residentie Riouw en ook in Malakka. Ook in deze periode was Dr. Amir niet meer een goed dokter; het ziekenhuis te Tandjong Poera werd verwaarloosd, hij kwam veel in Medan, soms twee a drie dagen lang en had veel contact met Mr. ITO van de TOKOKA (POLITIE). Mij werd verteld, dat Dr. Amir werd aanbevolen bij de Gouverneur NAKASIMA, door dezelfde Mr. Tsuno. Gedurende 3 maanden aan het eind van het tweede jaar van de Nippon overheersching, had Dr. Amir een bijzondere taak gekregen, n.l. pro-Nippon propaganda te maken door heel Soematera Timoer. Hij hield voordrachten in kampongs, BRANDAN, PANGKALAN SOESOE, STABAT en later ook nog TANDJONG BALEI, BANTAR, KABAN DJAHE en ARNHETIA. Deze voordrachten werden nimmer gepubliceerd. En alleen van de Sulthan van Langkat heb ik gehoord, dat Dr. Amir anti-Hollandsche redevoeringen heeft gehouden en later ook nog anti-Sulthans. In de eerste maanden ging Dr. Amir er alleen op uit met speciale permit van de Tokoka en de Kempetai, en kreeg hij van de Jap. elke medewerking voor auto's en benzine, en ook bescherming op al zijn reizen en tochten.

Later toen ABDOEL KARIM M.L. propagandist werd voor de BOMPA, na aftreding van Mangaradja Soangkoepon, werd Dr. Amir vergezeld door Abdoel Karim M.L. en toen Mr. MOHAMAD JOESOEF aftrad als voorzitter van de Bompas en Abdoel Karim voor zitter werd, was het klaverblad Dr. Amir, Abdoel Karim M.B. en Mr. Loeat Siregar voltallig, en de propaganda van de Bompas voor het aanwerven van Gyu-Gun en Heihe (hulpleger) werd zeer intensief gevoerd. Bij gebrek aan fondsen moest de POMP (Perkoempelan Pentpel Mengandjoerkan Perternakan) geleid door Dr. Mansoer, geldelijk bijspringen met f. 100.000.- op bevel van Mr. IWASAKI en Mr. HANDA. Deze POMP moest paardenraces houden, en bij elke race een roulette en dobbelpartij; dan het bevorderen en in stand houden van de paardenteelt te Brastagi, eendenteelt te Tandjong Balei, Serdang en Medan, "ikan mas" vijvers aanleggen te Medan (Bakaran Batoe) en tevens het aanleggen van 60 hectare kebon sajoer te Soengei Sikambang en Soenggal.

Deze vereniging hielp ook de Inlanders, wier paarden en sado's door de Nippon Militair gerampast werden, met geld en ook met saroengs en hemden. Alleen van Medan en omstreken werden in totaal 187 sado's en 293 paarden door de Jap zoogenaamd gekocht voor f. 800.- tot f. 1200.- van de bevolking, terwijl op de vrije markt een paard f. 3000 kostte en een sado van f. 4500.- tot f. 6000.- De POMP voegde f. 1000.- tot f. 1800.- bij en na de oorlog kocht de POMP voor f. 250.000.- 50 paarden en 27 sado's, vele hoefijzers en zadels van de Jap Militair terug en gaf deze terug aan de eigenaars. De POMP werd opgericht zonder hulp van de Jap.

In deze periode, ongeveer 2½ a 3 jaar Nippon overheersching, werd Dr. Amir sterk aanbevolen door Gouverneur Nakasima, naar alle waarschijnlijkheid op aanbeveling van zijn oom ADI NEGRO en de Japansche chef van de SUMATRA SHINDUN, Mr. FUKUDA, die nauw verbonden was met de Kempetai. Mij is bekend, dat deze heer Fukuda de radiokwestie van Tengkoel Amiroedin (Tengkoel Bendahara) aan het rollen heeft gebracht, waardoor alle bedienden van Tengkoel Bendahara, Taib, Adnan en zijn vrouw en ook Balsingh het slachtoffer werden. Bij deze zaak heeft ook Has-

san Noelarifin, journalist bij de Sumatra-Shimbun, vroeger bij de Sinar Deli, ook een handje geholpen. Hij was een spion van de Kempetai en verbindingsman van Hadji Mohamad Samin, oude bekende van Sarikat Islam, die in Atjeh en Pidie voor de Jappen werkte. Deze was dezelfde radio-propagandist van de Jap uit Penang in de eerste dagen der invasie te Malakka. Deze man werkte in Pidie tot acht maanden voor de vrede en is naar Penang vertrokken om voor de Jap te werken in Kwala Loempoer, waarheen direct na de vrede ook Hassan Noelarifin ging.

Gedurende de samenwerking met zijn oom, Adi Negoro, heeft Dr. Amir veel anti-Hollandsche stukken geschreven en ook stukken anti de Sulthans in de Sumatra Shimbun. Bij de verkiezing van de tweede Syu Kai (Gewestelijke Volksraad) te Medan, werd Dr. Amir gekozen door den Gouverneur, en toen Adi Negoro naar Boekit ging voor de Syu Sangi In, (Provinciale Raad,) moest Dr. Amir op bevel van Gouverneur Nakasima benoemd worden tot afgevaardigde van Soematera Timoer, en later weer tot afgevaardigde naar Java. Als Voorzitter van de 2de Syu Sangi Kai moest Dr. Mansoer de leden bewerken ondanks diens protest, om Dr. Amir te kiezen, hoewel de leden gaarne Mr. Djaidin Poerba wilden kiezen. Deze verkiezingen waren algeheele comedie's. Tegelijkertijd werd Dr. Amir, op aandringen van den Gouverneur Nakasima, ook nog benoemd tot tweede voorzitter van de BOMPA.

De benoeming van Mr. Hasan tot afgevaardigde naar Java, was ook geschied op aanraden van Gouverneur Nakasima. Deze twee heeren moesten de voorbereidende werkzaamheden bespreken op Java voor het uitroepen van de Republiek Indonesia. Na hun terugkomst werd geen verslag gegeven aan de Syu Sangi Kai en beide heeren vermeden een ontmoeting met Dr. Mansoer.

Veertien dagen na de uitroeping van de Republiek door Soekarno, te Batavia, ontving Gouverneur Nakasima iets te weten van deze uitroeping, op een vraag hierover door Dr. Mansoer; doch deze wist, dat Dr. Amir en Mr. Hasan reeds een volmacht hadden en dat Dr. Amir reeds benoemd was tot Minister zonder portefeuille, en dat Mr. Hasan Gouverneur zou worden van de Provincie Sumatra.

Na twee mislukte pogingen van Mr. Hasan en Dr. Amir om een vergadering te beleggen, wegens het niet verschijnen van genoodigden, heeft Mr. Hasan de naam van Dr. Mansoer misbruikt en zijn telegrammen en uitnodigingskaarten om menschen tot een vergadering te lokken, waarbij echter vergeten werd Dr. Mansoer zelf uit te nodigen. Gewaarschuwd door een telefoontje van Tengko Hasan uit Rantau Prapat en Mr. Madja Poerba uit Siantar, heeft Dr. Mansoer een heftig onderhoud gehad met Mr. Hasan, en dit was de reden dat Dr. Mansoer pas in December 1945 tot Inspecteur D.V.G. benoemd werd op aandringen van de Mandailing-leden van het Comité-Nationaal, n.l. Mangaradja Soangkoepon, Dr. Gindo Siregar, Dr. Ali Besar, en Mr. Mohd. Joesoef. Bij twee gesprekken met Dr. Amir heb ik opgemerkt, dat Dr. Amir meer pro-Hatta is als wel pro-Soekarno en dat hij Mr. Hasan ongeschikt achtte als Gouverneur.

In December 1945, tijdens het vertrek van Gouverneur Hasan naar Atjeh met Abd. Karim M.L. en Dr. Amir waarnemend Gouverneur werd, ging Dr. Amir met Mr. Luat Siregar plotseling per vliegtuig naar Java, zonder van te voren de andere leden van het Bestuur te raadplegen over de noodzakelijkheid van dit vertrek, en alleen de avond voor het vertrek werden de "hooge" ambtenaren ter vergadering opgeroepen om te vragen, wat voor verzoeken zij hadden aan de Hooge Regeering te Java, ten behoeve van hun dienstdaakten. Het is wel merkwaardig dat in de maand December de Communisten erg actief waren, niet alleen op Sumatra maar ook op Java, en dat Tan Malakka sterk naar voren trad met de vorming van het z.g. Volksfront. Bij de vorming van het Volksfront te Medan, werden uitgenoodigd Masjoemi, Pesindo, P.N.I., en de pas door Abdoel Karim M.L. opgerichte P.K.I., maar de Pasoekan V werd niet toegelaten.

Na terugkomst van Java vertelde Dr. Amir mij tijdens een autorit, dat Malakka groote kans had om de leiding te nemen en dat het Kabinet Sjahrir zou vallen. Dr. Amir, Mr. Luat Siregar en Mohd. Joenoed Nasoetion werden nu veel bij elkaar gezien, terwijl Abdoelkarim M.L. steeds in de omgeving van Gouverneur Hasan bleef. Het was dan ook Dr. Amir die verstelde, dat Gouverneur Hasan een groote tournee over Sumatra ging maken om de toestand te kunnen beoordelen, en Mr. Luat Siregar raadde hem dit ook te doen, omdat hij op Java opgemerkt had, dat de "Regeering" nu niet zoo erg tevreden was over het bestuur van Mr. Hasan.

Daar in deze periode, tusschen eind December en begin Januari, reeds bericht en kwamen over de Communistische beweging in Atjeh, met een sterke Islamitische kleur, waarbij Oeloebalans en hunne familie werden vermoord, en hier in Soematera Timoer ook reeds symptomen om te merken waren van de Communistische activiteit en uitingen gehoord werden over afschaffing van Sulthans, hadden Dr. Mansoer en Tengko Hafas en ook Dr. Pirngadi, elk afzonderlijk Gouverneur Hasan afgeraden, deze tournee van vijf weken te maken. Als motief werd aangegeven dat de besprekingen met de Hollanders op Java zouden beginnen, en dat hier te Medan een verwisseling van de Engelsche Commandant zou plaats hebben. De tournee werd toen uitgesteld.

Bij dit gesprek met Dr. Mansoer vertelde Gouverneur Hasan van zijn vrees voor een coup d'etat, uitgaande van de Communisten en het Volksfront met Dr. Amir, Mr. Luat Siregar en Abdoelkarim M.L. als leiders. Gouverneur Hasan vertelde mij ook van de pogingen van Mr. Luat Siregar om Tapanoeili te bewaken, en dit werd later bevestigd door Mohamad Joenoed Nasoetion. Deze vertelde mij, dat de bevolking te Padang Sidempoean tijdens de komst aldaar van Mr. Luat Siregar alle Boeriahoofden wilde afzetten.

In het begin van Februari 1946 werd bij een vergadering van hooge ambtenaren deze uitgestelde tournee weer ter tafel gebracht door Abdoelkarim M.L. en Gouverneur Hasan vertrok den 17den Februari 1946 met Abdoelkarim M.L., Dr. Sahir Ronggoer, lijfgarde van Abdoelkarim, en Aboebakar, Inspecteur van het Onderwijs.

Dr. Amir werd weer waarnemend Gouverneur. Plotseling moest Dr. Amir een tournee maken naar Asahan en Siantar, vergezeld door Mr. Luat Siregar, Mr. Ferguson, de leden der T.R.I., Hoofd van de Politie Soematera Timoer R. Sidal, leider van de Pesindo en leider van de E.R.R.I., Hizboellah en nog enkele uitgenoodigden. Het besluit tot deze reis is ook plotseling door Dr. Amir genomen, zonder mededeeling aan de Atafambtenaren. Wel was de Resident Tengkoef Hafas hiervan op de hoogte door een telegram van den Assistent Resident Weenar te Tebing Tinggi, waarin deze protesteerde tegen het telegrafisch bevel van Dr. Amir om zijn gezelschap aan alle stations in zijn ressort te doen verwelkomen, door de special daarvoor opgeroepen kampongbevolking. Hij wilde aan deze vertooning niet meedoen en wilde ook de bevolking niet optrommelen voor deze comedie, want wegens tekort aan voedsel was het betoor, dat de bevolking op de land rustig bleef werken. Hij zelf zou dien dag, dat is den 27en Februari 1946 naar Siantar gaan, voor voedselbesprekingen met den Assistent-Resident te Siantar. Achteraf hoorde ik dat reeds vier dagen van te voren, dus den 23sten Februari 1946, telegrammen door Dr. Amir waren verzonden naar Batoe Bara, Kisaran, Tandjong Balei en Siantar, met hetzelfde bevel aan de ambtenaren van de Republiek.

De ontvangst te Tandjong Balei en Siantar moet wel overweldigend zijn geweest, zoodat vermoedelijk Mr. Ferguson overtuigd werd, dat de invloed van de Republiek en van Dr. Amir in deze streek enorm groot was. Dr. Amir kwam den 2den Maart 1946 terug in Medan en in den nacht van 3 op 4 Maart, tusschen 12.30 en 1 uur werden alle Sulthans en Radja's en hunne familieleden van Batoe Bara, Asahan, Bilah, Panai, Kota Pinang, Simeloengoen (Siantar) en Karolanden opgepakt of vermoord. Het heftigste was deze actie, de zogenaamde Sociaal Volksrevolutie zooals Dr. Amir het noemde in de Soeloeh Merdeka, juist te Tandjong Balei en Siantar. Merkwaaardig genoeg was het te Tebing Tinggi volkomen rustig; daar werd zelfs niemand opgepakt; pas twee weken daarna werd Radja Hasjim in zijn huis geïnterneerd.

In Serdang werd de Sulthan en zijn familie reeds te tweede dag in het paleis geïnterneerd. In Langkat werden alleen te Bindjei de Pangerans T.Kamil, Pangeran van Stabat opgepakt en nog enkele Tengkoef's, terwijl de Tengkoef-vrouwen werden geïnterneerd in bepaalde huizen, waarbij zij de ergste vernederingen moesten ondergaan. De Sulthan van Langkat en zijn familie werden pas den 8sten 's nachts opgepakt en weggevoerd, terwijl vele vrouwen o.a. zijn dochter en zijn zuster werden onteerd; ook de vrouwen werden verkracht. Later kwamen dergelijke berichten van Bilah, Koealoeh en Kota Pinang. Van Asahan durfden mijn berichtgevers mij niets te vertellen, wel over de moorden van Tengkoef Moesa, zijn vrouw en aangenomen zoon, T. Abd. Aziz, T. Abd. Madjid, Tgk. Bahri, Tgk. Nazar, Tgk. Itam, Tgk. Iskander, T. Kotjik, T. Hadji Hoesin, T. Lokman, T. Anir sahan, en nog 66 volgelingen van den Sulthan van Asahan. De Sulthan van Koealoeh en zijn twee zoons werden vermoord. De Sulthan van Bilah en drie zonen werden vermoord. De Sulthan van Kota Pinang en drie zonen werden vermoord. De vrouwen werden ten deele opgesloten op de onderneming Wingfoot en vijf jonge meisjes werden als buit naar de markas gebracht voor de leiders. De vraag is nu, hoe en op welke wijze Dr. Amir in deze kwestie betrokken is. Uit de beslissingen door Dr. Amir genomen tijdens de vergadering van den 4den Maart 1946 om 11 uur voormiddags op het kantoor te Soekamoelia kan een en ander met zekerheid worden afgeleid. Bij deze vergadering waren aanwezig: Dr. M. Amir, Mas Tahir, Mr. Luat Siregar, Mohd. Joenoed Nasoetion, Raden Soeleiman, Hoofd van de Politie over heel Sumatra, Raden Sidal, Hoofd van de Politie te Soematera Timoer, Amirhamzah, Hoofd van de Stadspolitie, Mr. Mohd. Joesoef, Tengkoef Hafas, Tengkoef Damrah, T. Dr. Mansoer, Mahroezar, Hoofd van de T.R.I., Teukoe Djohan Meuraxa en Mr. Moro.

Tijdens deze vergadering werden telefonisch rapporten gevraagd van Brandan Tandjong Poera, Bindjei, Kaban Djahe, Serdang, Tebing Tinggi, Siantar en Kisaran. Verbinding met Tandjong Balei, Rantau Prapat, Bilah en Laboehan Bilik was onmogelijk; de lijn was geblokkeerd.

De rapporten luidden:

Pangkalan Brandan : rustig.
Tandjong Poera : de pemoeda's waren rustig; 13 roovers opgepakt door de politie; de Sulthan en familie

ru
Bindjei : rustig in het Paleis pemoeda's van het Volksfront, P.K.I. en Pesindo in actie. Pangeran Tengkoek Kamil, Pangeran Sentoel, T. Maharadja van Selesai, werden opgepakt, en het paleis beroofd, en ook de huizen van Pangerans; de vrouwen opgesloten in de huizen en door pemoeda's bewaakt.

Kaban Djahe : alle Sibajaks opgepakt, behalve van Baroes en Djahe hiervan nog geen zekerheid. De actie werd gedaan door Volksfront, Pesindo, P.K.I. en een deel der T.R.I.

Serdang : alles rustig, wel veel pemoeda's in Simpang Tiga.
Sei. Rampah : alle Tengkoek's opgepakt en opgesloten in het huis van Tengkoek Oeleng.

Tebing Tinggi : rustig, geen oppakkerij.
Siantar : actie van het Volksfront, P.K.I., Pesindo Tjap Panah. De T.R.I. was actief; heeft 200 belhamels opgepakt. De Radja van Panah en familie vermoord; Radja van Silima Hoeta weggevoerd misschien vermoord, terwijl zijn huis met zijn zieke moeder erin verbrand werd, na leeggeroofd te zijn.

Serbalawan : het Districtshoofd is opgepakt en weggevoerd. Radja Kaliamsjah en Mr. Djoedin in Siantar opgepakt.

Batoe Para : rustig, nog geen oppakkerijen.
Kisaran : rustig, Districtshoofd Tengkoek Djamaeloen gevlucht, richting Tandjong Balei. Niet te bereiken, ook niet per trein. De weg was geblokkeerd in Simpang Kawat. Veel pemoeda's van Perdaangan naar Tandjong Balei gegaan. Sulthans paleis omsingeld.

Na deze mededeelingen zeide Dr. Amir dat deze sociale revolutie doorgang moest vinden, alleen moest voorkomen worden meerder bloedvergieten. De T.R.I. en de politie van de Republiek moesten zich afzijdig houden. Telefonisch bevel voor Siantar en Tandjong Poera om de opgerakte oproermakers (200 in Siantar en 13 in Tandjong Poera) weer de vrijheid te geven. Na een geheime bespreking van Dr. Amir met Mr. Luat Siregar en Mohd. Joenoos Nasoetion in een andere kamer, nam Dr. Amir het besluit om Mr. Luat naar Asahan, Rantau Prapat en Siantar te sturen, en Mohd. Joenoos naar Bindjei en Tandjong Poera en later naar Brastagi te zenden, om de rust te herstellen. Later is gebleken, dat Mohd. Joenoos Nasoetion naar Tandjong Balei en Rantau Prapat is gegaan en dat Mr. Luat Siregar in Medan was gebleven.

Het voorstel van Mr. Mohd. Joesoef om de Politie en de T.R.I. te bevelen de gevangenen te bewaken, werd door Dr. Amir verworpen met het gezegde, dat dit de bevolking zou prikkelen. Het is wel opvallend, dat Dr. Amir juist Mr. Luat Siregar en Mohd. Joenoos Nasoetion heeft gekozen, zijnde de P.K.I. leiders van Sumatra Timoer, terwijl de leiders van het Volksfront en het Comité Nationaal respectievelijk Abdoellah Joesoef en Dr. Soenario, niet eens werden verzocht, om de gemoederen van hun volgelingen te doen bedaren, en zelfs niet eens geraadpleegd.

Den 4 den Maart 1946 kwam bij mij Tambi Atjeh, lijfgarde van den Sulthan van Asahan met de berichten uit Tandjong Balei. Hij was met den laatsten trein uit Kisaran gekomen.

Den 29sten. Februari 1946 bij de feestmaaltijd in het Paleis, waarbij Dr. Amir, Mr. Ferguson, alle leiders van de Pesindo, P.K.I., Volksfront, Hizboellah, T.R.I., en Politie aanwezig waren, preeks Dr. Amir de goede verhouding tusschen de Sulthan en de bevolking, en raadde hem aan om de bevolking niet te prikkelen, zijn lijfgarde, bestaande uit 90 man, niet te bewapenen en de geleende geweren aan de Jap terug te geven. De Sulthan was zoo goed van vertrouwen, dat hij op 2 Maart '46 (Zaterdag) de geweren terug gaf aan de Jap op hun verzoek en aan de meerdere leden van zijn lijfgarde verlof gaf voor een week naar huis te gaan, evenzoo aan Tambi Atjeh.

De 3de Maart '46 's nachts wilden pemoeda's in zijn huis Tambi Atjeh oppakken, en in dien nacht ging hij door kampongpaden terug naar Tandjong Balei, maar kon niet meer in het paleis komen. Dicht bij het station hoorde hij van de moordpartijen op Tengkoek Moesa en familieleden van den Sulthan en ging toen naar Kisaran langs Air Djoman om met de trein naar Medan te kunnen gaan. De aanval op het paleis werd gedaan door P.K.I., Volksfront, Gagak Itam (Organisatie van Sitompoel, politiemann, assistent van Maizima), T.R.I., en een deel van de Hizboellah. Tijdens de aanval hebben vele leden van de Hizboellah geprotesteerd, en zijn naar huis gegaan, omdat zij bedrogen waren. Aan hen werd verteld dat het een oefening was op het voetbalveld voor het Paleis.

De Sulthan en zijn familieleden zouden den geheelen nacht gevochten hebben en pas 's morgens wegens gebrek aan ammunitie de rivier gevlucht zijn.

Voor de vergadering van 4 Maart 1946 vertelde Mohd. Joenoes mij, dat hij wel het sein tot actie had gegeven, maar het mocht niet met bloedvergieten rooven en plunderen gepaard gaan en hij zou zorgen dat niet meer slachtoffers zouden vallen. Later heb ik gehoord, dat er op 1 Maart 1946 een telegram van Abd. Karim M.L. aan een van zijn drie vrouwen te Medan was gezonden met het bevel voor 3 Maart 1946 naar Brastagi te gaan en daar op hem te wachten.

CONCLUSIE:

1. De actie was zoo goed georganiseerd en zoo precies op hetzelfde uur over geheel Soematera Timoor, dat dit alleen mogelijk was met medeweten van hooggeplaatste ambtenaren van de Republiek, die konden beschikken over spoor-telefoon- en telegraaf verkeer.
 2. Mij was bericht, dat de 3de Maart 1946 (Zondag) een Coup d'Etat zou plaats hebben en het bestuur van Gouverneur Hasan omver te werpen, en dat Dr. Amir en de Communisten de macht in Sumatra zouden overnemen.
 3. Mijn waarschuwing op Vrijdag, den 1sten Maart 1946 tijdens een maaltijd in Way Jat Hotel, waar ij aanwezig waren Datoek Djamil, Tengko Boesoe van Indrapoera, Tengko Hafas, Radja Kâlamsjah van Simeloengoeh, Radja Silima Hoeta en Mr. Mahadi om op hun hoede te zijn voor dien aanstaanden Zondag, werd niet geloofd en men maakte er zelfs een grapje over.
 4. Dr. Amir is geen overtuigd Communist, maar hij is iemand met een zekere hoogmoedswaanzin, en wil gaarne overal de eerste zijn. Na zijn apoplexie, de maand na de Nippon-invasie, is Dr. Amir in vele opzichten veranderd en verloor zijn schaamtegevoel. Hij ging op bezoek met zijn verpleegster-maitresse bij Tengko families en ging met haar in de kedai-kopi zitten. In Tandjong Poera reed hij den gehele dag met haar in zijn auto, soms waar zijn kinderen bij waren, zoodat hij over de tong ging. Hij is ook een pathologisch leugenaar. Hij beloofde aan verschillende menschen hooge positie's b.v. aan Pangeran Amir Hamzah een proffessoraat aan de op te richten Universiteit in Sumatra, aan den Sulthan van Deli een plaats als Ambassadeur te Moskou of Parijs, aan Dr. Mansoer een Prof. plaats in de Chirurgie. Dr. Amir doet en handelt als iemand die alles te zeggen heeft en vindt Mr. Hasan een vent van niets.
Opvallend was ook de passieve houding van de Jap. bij deze moord-en roofpartijen en nergens hebben zij de Sulthans en de Radjah's geholpen, hoewel zij tóch opricht hadden gekregen van de Engelschen om de rust en de orde te handhaven buiten Medan-Area. Volgens mijn meening volgden de Jap. het programma dat door hen reeds van tevoren was opgesteld, om bij een moelijken zinval alle Sulthans en intellectuelen te doen vermoorden en chaos te veroorzaken, zoo als het gebeurde in Borneo (organisatie van Kart. Inoue, Jacob Siregar en Saleh Oemar).
- De 12e April 1946 vertelde Mr. Handa mij op mijn vraag, waarom de Japs nergens Sulthans en Radja's geholpen hadden, dat dit niet mogelijk was, omdat Dr. Amir persoonlijk bij Kolonel Iwamura was gekomen met het verzoek om te zorgen, dat de Japs. zich niet zouden mengen in een kwestie tusschen Indonesiers en Indonesiers. Ook hieruit blijkt duidelijk dat Dr. Amir inderdaad in deze actie met moordpartijen de hand heeft gehad. Dr. Amir heeft gedacht dat hij Gouverneur Hasan opzij kon schuiven, maar de komst van Sjarifoedin heeft hem doen inzien, dat de Regeering "Sjahrir" de actie hier te Sumatra en Atjeh t.o.v. de Sulthans en Radja's en Oeloebalangs afkeurde. Zich beroepende op de wil van het volk trachtte Dr. Amir zich vrij te pleiten, doch Sjarifoedin heeft toen geantwoord dat het een teeken was, dat hij geen goed leider was, want een leider moet zijn wil aan het volk kunnen opleggen en niet omgekeerd (Tijdens een ontmoeting met leiders in het huis van Dr. Mansoer). Bovendien is bij de verkiezing te Boekit Tinggi Dr. Amir gepasseerd en totaal uitgeslote van eenig medezeggenschap in de gekozen Advies-Commissie van den Gouverneur van Sumatra.
- Dr. Amir heeft toen gezorgd voor een goede terugtocht en alles geregeld; hij heeft vendutie gehouden van zijn goederen te Tandjong Poera, eenige koffers van tevoren bij vreemden gebracht, het praatje rondgestrooid dat pemoeda' hem wilden kidnappen en hij heeft zich tenslotte door de Engelschen naar het RAPWI-KAMP laten brengen.
- De aanvallen van "Djoko" in de Soeloeh Merdeka (zijn krant) zijn reeds van tevoren opgemaakt, want het verkoopen van rubber naar Malakka en het deponeeren van gelden in een Bank aldaar, was reeds door Gouverneur Hasan bevolen en voorbereid, doch verder uitgewerkt door Dr. Amir met behulp van Elias van de Bank Nationaal, die naar Singapor ging op den 3den Maart 1946 met Mr. Ferguson. Deze dingen worden hem nu aangewreven om hem in de oogen van de Hollanders minder schuldig te maken.

LEVENSbeschrijving van Dr. Amir.

Hij werd in 1911 aangenomen op de S.T.O.V.I.A. (Ind. Artsenschool) samen met Dr. Mansoer, maar is later afgestudeerd, omdat hij drie malen gezakt is. Vanaf 1918 werd door Amir geholpen door de Theologische Loge, en na het behalen van het Ind. Arts-diploma bekostigde de Theolog. Loge zijn studie in Nederland, n.l. te Utrecht. Ook het Gouvernement bet alde de Loge de genoten Onderwijskosten van Dr. Amir terug.

In Utrecht specialiseerde hij zich in Neurologie en Psychiatrie en trouwde zijn tegenwoordige vrouw, zijnde een nicht van Ir. Fournier, een van de voormannen van de Theos. Loge te Batavia.

Dr. Amir is een Minangkabauer van de omgeving van Sawah Loento, is van lage afkomst en volgens berichten, van een Soekoe van geringe beteekenis volgens de Minangkabausche Adat.

Zijn moeder moet nog leven, maar heeft nag noeg geen contact met hem; ook een oom, een Fadji, heeft Dr. Amir ve vloekt, omdat hij de Islamitische Godsdienst heeft verlaten. Deze oom heeft hem grootgebracht en bekostigde in het begin zijn studie.

In de Nippontijd deed Dr. Amir het voorkomen, dat hij Islamiet was, maar zijn kinderen zeker niet; de zoon is niet besneden en beide kinderen zijn niet aangenomen in de Moh. Godsdienst.

Een andere oom is Adi Negoro, bekende Journalist van de Pewarta Deli, en later van de Sumatra-Shimbun in de Jap. tijd.

Dr. Amir is een genaturaliseerde Hollander en uit dien hoofde een nacht door de Jap. opgesloten, maar omdat hij kon aantoonen dat hij besneden is, werd hij door de Jap. wederom losgelaten.

Minzo. DOSSIER.

Gegevens verwerkt
in kaartsysteem
dd 22/12 1947 Par. K

20 December 47
xxxxxxx Lange Houtstr. 19
xxxxx
111980 905

Sec/A.587516646

een

Terugkeer naar Ned.-Indie
van Dr. Mohamad Amir.

AAN:

De Procureur-Generaal bij het
Hooggerechtshof van Ned.-Indie.
te
B A T A V I A .

Ik heb de eer U HoogEdelGestrenge mede te delen, dat zich een dezer dagen naar Ned.-Indie zal begeven Dr. Mohamad Amir, die vóór den oorlog als arts werkzaam was bij het Sultanaat van Langkat ter Sumatra's Oost Kust en na de capitulatie van Japan als minister zonder portefeuille is toegetreden tot het Kabinet van de toen uitgeroepen Republiek Indonesie. Later werd hij benoemd tot onder-Gouverneur van Sumatra, doch nadat enige aanslagen op zijn leven zijn gepleegd heeft hij zich onder bescherming gesteld van de geallieerde autoriteiten te Medan, waarna hij met zijn vrouw (die een Nederlandse van geboorte is) en kinderen naar Nederland is vertrokken.

Blijkens het hierbij gevoegd afschrift van het telegram van het Hoofd van de Dienst der Volksgezondheid bestaan er bij U geen bezwaren tegen zijn herintrede in Ned.-Indie, zodat dezerzijds tegen zijn vertrek geen bezwaar is gemaakt.

Het ligt blijkbaar in de bedoeling de heer Mohamad Amir als arts in Oost-Indonesie te werk te stellen.

Het Hoofd van het Bureau Security
v.h.Min.v.Overz. Gebiedsdelen.

G.A. Burgerhoudt.

*Door dr. h. ter beemisseneming aangeboden
aan het Hoofd van de Immigratie Dienst te
Batavia.*

AFSCHRIFT.

EXHIBITUM 20 November 1947

Afd.A, No.9138

Voor:Archief.

T E L E G R A M.

Gegevens verwerkt
in kaartstysteem
dd. 22/12 1947. Par. 14

Afgegeven:Batavia 19 November 1947

Nummer: 16840

Letter: --

No.16840/pz bij bb en pg bestaat geen bezwaar meer tegen uitzending dr amir pt verzoeken zijn uitzending regelen op twee of drie jarig kortverbandcontract.

HDVG

Hapz ter beh
Dr Bannier t.k.
Hr. Bertsch t.k.

KKKEBN

SDE K

AFSCRIFT.

16841/P.Z.

Batavia, 19 November 1947.

Ik heb de eer UWelEdelGestrenge te verzoeken wel het nodige te willen doen verrichten, opdat de thans in Nederland vertoevende dr.M.Amir, ten spoedigst ten behoeve van deze dienst naar Nederlandsch-Indië wordt (her) uitgezonden op den voet van het "Reglement voor de uitzending van personeel in tijdelijken burgerlijken dienst van het Gouvernement van Nederlandsch Indië (vastgesteld bij besluit van den Lt.Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van 26 Mei 1947 No.3" voor de duur van 2 of 3 jaar.

Het adres van dr.M.Amir in Nederland is mij niet bekend. Waar betrokkene naar Nederland evacueerde en over deze geneesheer door de Ned.Ind.Regering met het Commissariaat voor Indische Zaken van het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen enkele telegrammen gewisseld zijn, verwacht ik dat bij het Ministerie te 's-Gravenhage zijn adres bekend zal zijn.

Dr.Amir ware uit te zenden in de rang van Gouvernements-arts 1e klasse bij de D.V.G. Hij was van 1 Maart 1928 tot ultimo Maart 1937 in Gouvernementsdienst en was daarna werkzaam als arts bij het Landschap Langkat.

Ik teken hierbij aan, dat dr.Amir na zijn aankomst h.t.l. door mij ter beschikking zal worden gesteld van Z.E.den Minister van Gezondheid te Makassar.

In verband met de urgentie dezer uitzending zou het door mij zeer op prijs gesteld worden, indien betrokkene per vliegtuig zal kunnen reizen.

Het wd.Hoofd van de Dienst der
Volksgezondheid,
Namens deze:
Het Hoofd v.d.Afdeling Personele Zaken.

w,g. M.Veldman.

A a n

het Hoofd van de Centrale
Medische Personeelspool
te

B a t a v i a.

cc.Commissariaat voor Indische Zaken van het
Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen te
's-Gravenhage Z.E.den Minister van Gezond-
heid te Makassar.-

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

's-GRAVENHAGE, 2 October

1947.

Javastraat 68
Tel. { 11599
11278

No. B.21578

Bijlagen:

Dict.: VIII. Typ.: RD.3

G E H E I M

Uw schrijven No. afd.A. letter BW/geheim

dd. 20 Augustus 1947.

Onderwerp: Dr.M.Amir.

Hammerst
gk.
to
Hammerst op
nummer 10
17/10
toespraak
A. 5095

Met verwijzing naar het terzijde vermelde schrijven, heb ik de eer Uwe Excellentie te berichten, dat Dr. Mohammed Amir, geb. te Talana 27 October 1900, wonende te Zeist, Prins Hendriklaan 27, gehuwd met Cornelia Margaretha Fournier, bestuurslid is van de afdeling Zeist-Driebergen van de Vereniging Nederland-Indonesië, terwijl hij ook als spreker optreedt voor genoemde Vereniging.

Dr.Amir staat voorts in regelmatig contact met H.van Enter, wonende te Driebergen, Engweg 105, secretaris van de afdeling Utrecht-Driebergen van de C.P.N. en bestuurslid van de afdeling Zeist van de Vereniging Nederland-Indonesië. Door v.Enter is Dr.Amir attent gemaakt op J.A. Hammerstel of Hammerstedt, wonende te Zeist, Steinlaan 31, een oud-vriend van Amir, die in Indië Assistent-Resident was. Deze persoon zou na zijn pensionnering in Britsch-Indië geweest zijn en daar Boedhist zijn geworden. In Londen, waar hij ook heeft vertoefd, is hij lid geweest van de Vereniging van Vrienden van de Sovjet-Unie. Thans is hij lid van de C.P.N. en van de Vrijdenkersvereniging "De Dageraad".

Dr.Amir wil Hammerstel bewegen lid te worden van de Vereniging Nederland-Indonesië.

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST,
namens deze: *sh*

Laere

L.L.van Laere.

Zijne Excellentie de Minister
van Overzeese Gebiedsdelen
t.a.v. de Gecommitteerde voor
Indische Zaken)
te
's-GRAVENHAGE.

26 JUNI 1947.

MINISTERIE VAN OVERZEESCHE GEBIEDSDEELEN
COMMISSARIAAT VOOR INDISCHE ZAKEN
HOOFD ALGEMEENE PERSONEEL ZAKEN

Ontv. b/d. bewerker: **Hr. v. Hoogstr.** Agenda('s)

Afged. d/d. id. :

Nagezien door :

Onderwerp: **Terugkeer
Gouvernementsarts
Mohammed Amir.**

Gelet op Verbaal no. ('s)

Reproduceeren :

No. *H.a. d. d. 85/11/44*

's-Gravenhage, **26 Juni 1947.**

Bijlagen:

*Vooraaf in zage
h: Bertsch*

TELEGRAM.

Nota:

*Voormalig
republiek
gouverneur van
sumatra*

Attn CEBP
Nedinreg Batavia van hapz verzoeke omgaand seinen of accoord terugkeer gouvernementsarts mohammed amir/die door warouw gevraagd voor functie directeur krankzinnigengesticht makassar.

Vastgesteld:

26/6 '47.

be 26/6
Mede-zenden: 6

CIZMINOG

[Handwritten signature]

TELEGRAM
Verzonden

28 JUN. 1947

A.L. 357 47 **AFDEELING A**

Bylaag I

's-Gravenhage, 13 Februari 1947.

Verzoek gericht aan alle uit Indië
gerepatriëerde artsen.

Geachte Collega,

Gaarne ontvang ik van U de volgende inlichtingen:

- 1. Naam en adres ? : *Dr Mohamad AMIR*
- 2. Leeftijd ? : *47 jaar 72 W. Barentsh-
Wheelt-*
- 3. Voormalige werkkring
in Indië (specialisme)? : *vroeger psychiater
van 1920 - 1937 landchirurg van*
- 4. Wanneer gerepatriëerd? : *Rangkas 1937 - 1946
- 13 Augustus 1946*
- 5. Heeft U zich in Holland
gevestigd? Zoo ja, waar? :
- 6. Is U van plan naar In-
dië terug te keeren?
Zoo ja, wanneer? : *ja. heeft nu Britsch. veld
11 maanden.
+ juli-jan plan naar Nieu
terug te keeren*

Bovengenoemde gegevens zou ik gaarne spoedig van U ontvan-
gen, in verband met de noodzakelijke aanvullingen van de nog steeds
grootte Medische personeelstekorten in Indië.

Het Hoofd van de Med.Afd.
Min. van Overz. Gebiedsdeelen.
Binnenhof 7,
's-Gravenhage.

Heer Gecommitteerde
(Hr. Bertsch).

Naar aanleiding van Uw opdracht een korte uiteenzetting te geven van de gang van zaken, die geleid heeft tot het treffen van maatregelen tot heruitzending van Moh. Amir gouvernementsarts moge het ondervolgende dienen.

Aan de Heer Moh. Amir werd een formulier toegezonden door het Hoofd van de Medische Afdeling ter invulling. (Zie Bijlage I) Dit formulier werd door Amir ingevuld teruggezonden. Daarna meldde hij zich bij Dr. Sedee voor regeling van zijn voorgenomen vertrek in Juli a.s. Dr. Sedee meende aanvankelijk te maken te hebben met een nieuwe uitzending en schreef derhalve een transportlijst voor hem uit, waarin de voorwaarden voor uitzending werden opgenomen. (Zie bijlage II). Toen Dr. Amir hem er echter op wees dat hij met elf maanden verlof was, (vgl. de eigen opgave van Dr. Amir, bijlage I) moest worden aangenomen dat het hier een geval van heruitzending betrof, weshalve hij Moh. Amir doorzond aan de ambtenaar belast met de afgifte van transportlijsten voor heruitzending van het Kantoor heruitzending.

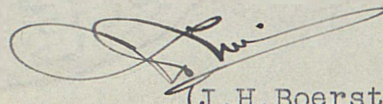
Dit Kantoor zendt alleen medisch personeel uit na toestemming van Dr. Sedee (tenzij door dit Kantoor een rechtstreekse oproep uit Indie wordt ontvangen, hetgeen zelden voorkomt, omdat alle C.M.P.P. oproepen lopen via de Medische Afdeling).

De Heer Moh. Amir door Dr. Sedee aan het Kantoor Heruitzending doorgegeven voor regeling van zijn vertrek naar Indie, ontving thans van de daarmede belaste ambtenaar de gebruikelijke transportlijst waarmede hij de verschillende instanties passeerde tot aan het Immigratiekantoor.

Bij de Medische Afdeling en op het Kantoor voor heruitzending was van Dr. Moh. Amir niets bekend, derhalve ook niet dat tegen zijn terugkeer naar Indie bezwaren bestonden.

*daarvoren med bij
Security R.*

Het Hoofd v.h. Kantoor Heruitzending

(J.H. Boerstra).

's-Gravenhage, 2 Juni 1947.

H. B. B.

De Heer Minister.

nr.49.

Op het kantoor Heruitzending is thans in behandeling het geval van de heer Mohammed Amir, "Gouvernements"-arts met verlof, ~~ons~~ beter bekend als ^{vice} Gouverneur van Sumatra".

Zoals bekend heeft de heer Amir zich in het vorige jaar uit Republikeins gebied begeven en heeft hij zich onder bescherming gesteld van de Nederlandse Regering. Hij is daarop in het belang van zijn veiligheid overgebracht naar Nederland en is hier behandeld als verlofganger.

Thans doet de vraag zich voor of hij voor heruitzending in aanmerking komt. Zijn gedragingen hier te lande hebben geen aanstoot gegeven, hij heeft zich politiek rustig gehouden, zodat op die grond geen aanleiding bestaat hem zijn teruggang naar Indië te beletten.

Hoewel de normale gang van zaken is, dat de Indische Regeringsorganen over al of niet heruitzending beslissen, leek het juist, tot dit overleg met Indië niet over te gaan zonder Uw voorafgaande machtiging.

In overweging wordt gegeven deze machtiging te verlenen.
19 Juni 1947.

DE PLV. GECOMMITTEERDE VOOR INDISCHE ZAKEN,

B.

*W. B. B.
19/6*

*W. B. B. Mangrove
Thans kan de
overleg met Indië
gevoerd worden
(blijvend) door de o/p.
Tenzij op W. B. B. (over)*

19/6

KANTOOR ALGEMEENE PERSONEEL ZAKEN VOOR NED. INDIE

Departement *D.V.G.*

Dienst

Maatschappij

No. *2086*

Ambtenaar
Particulier

Verzoeken voor vertrek gereed te maken:

Naam: *Mohamed Amin*

Adres: *Prins Hendriklaan 27 Drecht*

Beroep: *Administratief*

Bruto bezoldiging per maand: *f. 100,-*

Geboren: *27/1/20*

Geëvacueerd: *Juli 46*

Goedgekeurd datum: *—*

Militaire status: *—*

Uitgevraagd onder nummers: *H.C.M. 9. 1. 12/47 47 ka 2/4*

Visum: H.I.D. *H.C.M. 9. 313 9/12/47*

Transport per: *Skymaster/boort*

Plaats van bestemming: *—*

Voor rekening van: *—*

Kamer No. *139*

Duplicaat

Bureau Heruitzending

's-Gravenhage, *20 Mei*

1947 *21/5-47*

<p>1. Nefis 1) 1) Alleen voor personen die gedurende den oorlog in Indië zijn geweest</p>	<p>Lange Houtstraat 19 Kamer 20 <i>Kamer Schiedt 28</i></p>	<p>TOT OP HEDEN NIETS TEN ONGUNSTE BEKEND BIJ NEFIS dd. <i>21/5</i> 19<i>47</i></p>
<p>2. Security <u>Hollandsche</u> Afdeeling <u>Indische</u></p>	<p>Lange Houtstraat 19 Kamer 18/19 <i>22 d)</i> <i>Van Gooijer</i> <i>A 5075</i></p>	<p><i>Geen herwaart</i> <i>Bevrijding</i> <i>21/5-47</i></p>
<p>3. Immigratie (visum)</p>	<p>Binnenhof 7 Kamer 142 <i>M</i></p>	
<p>4. Uitzendgegevens 2) 2. Alleen voor Ambtenaren</p>	<p>Binnenhof 7 Kamer 102</p>	<p>Paraaf:</p>
<p>5. Militaire gegevens 3) 3. Alleen voor mannelijke personen</p>	<p>Binnenhof 7 Kamer 143</p>	<p>Meldingsopdracht no.</p>
<p>6. Transport</p>	<p>Plein 1 Kamer 4</p>	

MINISTERIE VAN OVERZEESE GEBIEDSDELEN

Commissariaat voor Indische Zaken
AFDELING B

Kantoor Algemene Personele Zaken
voor Nederlandsch-Indië

BUREAU SECURITY

No.

A.5875

RAPPORT

ter oriëntatie van het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen.

Naam en voornamen:	Mohamad Amir
Geboortedatum en -plaats:	27-1-1900 te Talawi (S.W.K.)
Beroep:	Gouv. arts.
Adres in Nederland:	Prins Hendriklaan 27 Zeist.
Nummer identiteitsbewijs:	065477
Gehuwd met: Fournier, C. M.	Geboren te Joure (Fr.) ddo. 19-11-1900
Kinderen (m.o.v. leeftijd en geslacht):	2 minderjarige kinderen
Gerepatrieerd per:	In Nederland aangekomen ddo.: 16-9-1946
I. <u>VOOR DE BEZETTINGSTIJD</u>	
a. Loopbaan (in het kort)	Jeugd in Ned. Indië voor arts. In 1928 naar Ned. Indië terug als gouv. arts.
b. Hebt U contact gehad met de N.S.B. Zo ja, van welke aard was dit contact? (Zo uitvoerig mogelijk)	Neen
c. Bent U in aanraking geweest met Politie, Justitie of P.I.D.? Zo ja, terzake waarvan en wanneer?	Voor de oorlog nimmer contact met de P.I.D.
d. Militaire dienst (rang, onderdeel, standplaats en tijden).	

II. BEZETTINGSTIJD	
a. Waar bevond U zich bij de inval der Japanners, wanneer was het eerste contact met hen en waaruit bestond dit?	Tandjoeng Poera, Langkat, S.O.K. eerste contact: idem
b. Hebt U onder hun toezicht buiten kampverband nog gewerkt? Welk werk verricht, waar, hoe, hoelang? (Zie eventueel ook vraag k.)	Als medicus gewerkt v.d. Sultan van Langkat tot cap. Japan. Medio Aug. '45 door Japanners medegenomen naar Java, in verband met uitroepen Republiek tezamen met Mr. Tengkoeh Hasan (tegenwoordig gouv. v. Sumatra). Betr. werd door Soekarno toen benoemd tot Min. zonder portefeuille in het Rep. Kabinet. Daarna keerde hij terug naar Sumatra en werd daar door Mr. Hasan in Dec. 1945 benoemd tot onder-Gouv. van Sumatra. In April 1946 heeft hij zich onder bescherming van de Engelsen gesteld aangezien hij zich niet meer veilig voelde en reeds enige aanslagen op zijn leven hadden plaats gehad. Hij is toen met vrouw en kinderen naar het Rapwikamp te Medan en later naar Sabang gegaan. Gedurende de bezettingstijd heeft betr. medicijnen naar de kampen weten te zenden.
c. Hebt U ondergronds of illegaal werk verricht? Van welke aard, waar, hoe, hoelang?	
d. Hebt U contact gehad met de Kempeitai? Zo ja, terzake waarvan en werd U veroordeeld tot gevangenis- of andere straf?	
<i>(Voor geïnterneerden en krijgsgevangenen):</i>	
e. Waar en op welke datum werd U geïnterneerd of krijgsgevangen gemaakt? (Met vermelding tot welke dezer twee groepen U behoort)	
f. In welke kampen bent U geweest en gedurende welke tijden?	
g. Hebt U in de kampen gewerkt? Welk werk hebt U verricht? Welke functies bekleed?	

h. Namen en adressen met vermelding ambt of beroep van enigen Uwer kampgenoten, die thans in Nederland (bij voorkeur in den Haag) vertoeven	
<i>(Voor niet-geïnterneerden en niet-krijgsgevangenen):</i>	
i. Indien U gedurende de gehele of een groter gedeelte van de bezettingstijd niet geïnterneerd of krijgsgevangen bent geweest, wat was hiervan de reden?	
k. Waar (eventueel met wie) hebt U gedurende die tijd gewoond en op welke wijze hebt U in Uw onderhoud voorzien?	
l. Hebt U in deze periode persoonlijk of zakelijk contact met Japanners gehad? Zo ja, van welke aard was dit contact?	
m. Referenties (zo mogelijk personen, die U tijdens de Japanse bezetting hebben gekend en thans in Nederland vertoeven) met vermelding van namen, adressen, ambt of beroep	Dr. J. W. B. Iversse, arts in Oss (N.B.) Dr. Organa, O.S. E. A. Bruggeman, oud Res. S.O.K. A. Spits, oud Gouv. Sumatra.

(Voor beide categorieën):

n. Hebt U in of buiten de kampen iets waargenomen van spionage, verraad, anti-Nederlandse propaganda, politieke onbetrouwbaarheid, collaboratie, deloyaliteit e.d. ? (in het bijzonder van Europese zijde)

Zo ja, van welke aard (zo uitvoerig mogelijk te omschrijven), door wie gepleegd, waar en wanneer?

(Reden van wetenschap: van horen zeggen of eigen waarneming)

Hebt U hiervan reeds aangifte gedaan?

Zo ja, bij wie?

Neen

III. Welke Uwer naaste familieleden werden niet geïnterneerd en waarom niet? Hebben zij doorgewerkt, waarom en voor wie?

Vrouw en kinderen ook niet geïnterneerd geweest.
Echtgenote hielp betr. in het hospitaal.

IV. Heeft U tussen de dag Uwer bevrijding en die Uwer repatriëring nog werk verricht, zo ja, wat en waar?

CONCLUSIE:

Eindoordeel

Geen bezwaar

w.g.

w.g.

Accord.

v.Haeften

G.A.Burgerhoudt.

21-5-'47

NEFIS : onbekend

w.g.

de Wit.

Verzoeken dit rapport, volledig ingevuld, gedagtekend en ondertekend, terug te zenden aan het Bureau Security van het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen, Lange Houtstraat 19, Den Haag.

BA/3705/134

Netherlands Forces
Intelligence Service

21 Januari

7

Gemeente-Secretarie,
2e Afdeling, Paspoorten,
U t r e c h t.

Betr.: paspoortaanvragen Dr. Amir en echtgen.

In antwoord op Uw schrijven van 20 dezer
deel ik U mede, dat ik de 2 bovengenoemde formu-
lieren voor paspoortaanvraag heb ontvangen en
ter verdere behandeling op 6 Jan. jl. heb doorge-
zonden aan het Ministerie van Buitenlandsche Zaken
afd. Verbindingen.

De NEFIS-Gecommitteerde in Nederland,

Mr. G. P. Kiès,
Res. Maj. Inf. v. s. d.

GEMEENTE UTRECHT SECRETARIE 2e AFDEELING ALGEMEEN 2

BELASTINGEN - BEVOLKINGSREGISTER - BURGERLIJKE STAND - INLICHTINGDIENST - VERKIEZINGEN

GANZENMARKT 7 TELEFOON 11873

Kantooruren 8.30-15 uur - ZATERDAG 8.30-12.30

NR. AFD.

DEN HEER

MW.

UTRECHT,

*Mefis. Departement
i. Over. Gebiedsdeelen,
i. Garenhage
20-1-46*

*Op 3 Jan. j.l. werd het bureau
begevoerd het formulier o.l.
aanvragen van een paspoort van:
M. Amir, geb. Salari 27-1-00*

*en
C. M. Amir, geb. Fournier, geb. Journe
19-11-00, beiden wonende
te Utrecht, W. Barendsktr. 72.*

*Verscheidene heeren zijn gevraagd
de personen van het loket wesen
vragen of deze formulieren al
bevestigd waren. Tot dusver echter
niet. Alle formulieren op
de aanvragen van M. Amir
en echtgenote binnengekomen
en te bevestigd tot en met
14 Jan. melden ons geretour*

meerd, wat is toch de overzaak
dat deze formulieren zoo lang
blijven?

Afd. Paspoorten

A. de

Netherlands Forces
Intelligence Service

6 Januari

7

BA/3550/134

Aan Zijne Excellentie
den Minister van Buitenlandsche Zaken,
Korte Vijverberg 5,
's Gravenhage.

t.a.v. Hoofd Afd. Verbindingen.

Met verwijzing naar het telefonisch onderhoud tusschen de heeren Bertsch en Hagenaar heb ik de eer, Uwer Excellentie ingesloten aan te bieden de paspoortaanvragen van dr. en mevrouw Amir.

Namens den Gecommitteerde v. Ind. Zaken,
De NEFIS-Gecommitteerde in Nederland,

Mr. G. P. Kiès,
Res. Maj. Inf. v. s. d.

NOTA VOOR DE HEER BERTSCH

De Heer Mohamad Amir werd per 1 Augustus 1946 een verlof verleend voor de duur van 11 maanden, derhalve tot ultimo Juni 1947.

De Heer Amir toegekende verlofsbezoldiging bedraagt f. 570,-- 's maands, verhoogd met f. 28,50 voor 2 minderjarige kinderen, is f. 598,50 (afgerond f. 599,--) vermeerderd met duurtetoeslag ad f. 129,90, derhalve totaal f. 728,90.

Het Hoofd van het Bureau Positie-
regeling Indische Geëvacueerden,

(B. de Vries)

BA/3111/134/.

's Gravenhage, 1 November 1946.

Aan: Directeur NEFIS, Batavia.

Onderwerp: Dr. Amir.

Ingesloten in tweevoud een A.N.P.-verslag van een interview, gegeven door dr. Amir aan den journalist Adil Poeradiredja, vergezeld van aantekeningen op dit verslag van de hand van Lt. van Geest, die bij het interview tegenwoordig was.

De NEFIS-Gecommitteerde in Nederland,

Mr. G.P. Fies,
Res. maj. inf. v.s.d.

Onderhoud met dr. Amir.

Utrecht, 19 September. "de republiek staat sterk", verklaarde dr. Amir, de voormalige vice-gouverneur van Sumatra en voordien minister zonder portefeuille in het eerste kabinet-Soekarno, aan den Indische redacteur van het ANP. "Er schijnt misverstand te bestaan omtrent mijn politiek standpunt, uit mijn heengaan meent men te moeten opmaken, dat ik een ander politiek standpunt zou hebben aanvaard en dat ik de republiek avvallig zou zijn, niets is minder waar dan dat. Ik stel er prijs op te verklaren, dat ik de zaak van de republiek blijf toegedaan en dat ik nog steeds in de republiek geloof."

Dr. Amir vervolgde:

"Op Java en Sumatra leeft de vrijheidsgeest in alle lagen van de bevolking. Zoo is het ook in de Vorstenlanden en in de gebieden, waar de zelfbestuurders op Sumatra. Overal in die gebieden, waar de zelfbestuurders den geest van den tijd niet verstaan, worden ze verjaagd of gedood: zie Atjeh en Oostkust van Sumatra. In de republiek heeft de geest de democratie de overhand gekregen. Toen in het begin in de republiek gestreefd werd naar een vorming van een eenheidspartij, in den geest van wat destijds in Turkije gebeurd is, werd de Partai Nasionalis Indonesia (P.N.I.) onder leiding van Hatta opgericht. Shahrir en Sjarifoedin kwamen echter hiertegen in verzet en wisten te bewerkstelligen, dat vrijheid van partijvorming werd ingevoerd. Zoo ontstonden de thans bestaande partijen. Het meest teeknend voor de overwinning der democratie is wel het feit, dat b.v. in het plaatsje Tandjong Poera van een 5000 inwoners, niet minder dan 20 politieke partijen bestaan, waarvan de voornaamste zijn de P.N.I., de P.K.I. en de Masjoemi. Enkele van die organisaties zijn in het bezit van strijdorganisaties en het plaatsje is dan ook in staat om binnen zeer korten tijd wel 2000 strijders bijeen te brengen.

Zoo is het ook op Sumatra, vele politieke en godsdienstige partijen. De voornaamste zijn: de P.N.I., de P.K.I., de M.I.T. (Madjelis Islam Tinggi = hooge Islamietische Raad) later opgenomen in de Masjoemi en de Socialisten. De sterkste partij is de P.K.I. (Partai Komunis Indonesia = Indonesisch Communistische partij). Ze is opgericht direct bij de proclamatie der republiek en staat onder leiding van Abdul Karim, een groeger in Digoel geïnterneerde Indonesiër. Ze heeft vele afdeelingen en onderafdeelingen. Haar orgaan, het weekblad Pandoe Merah (roode strijders) heeft een oplage van ruim 30.000. Haar strijdorganisatie is de Barisan Merah (roode front). De kern wordt gevormd door oude leiders van voor den oorlog. Deze partij beheerscht het politiek tooneel op Sumatra."

Onderhoud met dr. Amir (2).

"De P.N.I. werd, zooals reeds gezegd door Hatta als eenheidspartij opgericht. De leiding op Sumatra zou in handen gelegd worden van den persoonlijke vriend en medestrijder van Soekarno, A.K.Gani. Deze kon dit echter vanwege zijn functie als Resident van Palembang, later vice-gouverneur van Z.d. Sumatra, niet aanvaarden in N. Sumatra, in het bijzonder bij Medan, staat ze onder leiding van oud-Gerindo-leiders en door Japan opgeleide zelfmoordtroepen. Deze zelfmoordtroepen, de Hariman Liar, oefenen een ware terreur uit en saboteeren de republikeinsche regeering. De T.R.I. kon op dat oogenblik daar

niet tegen optreden, omdat hare organisatie nog niet gereed was. Deze groep nu heeft den broer van Sjahrir, Soetan Noer Alamsjah, te Brast Brastagi gekidnapped en zij heeft het ook op mij gemunt," aldus Dr. Amir.

"Ook de Masjoemi is een groote organisatie met een strijdorganisatie, de Hisboellah, maar ze is niet zoo sterk als de R.K.I.", zoo ging hij verder. "De socialistische organisatie, de Pesindo, staat onder leiding van Soetan Noer Alam Sjah, die echter later na de ontvoering op mijn advies, door Sjahrir naar Java is teruggeroepen. Ze heeft weliswaar een minder groote aanhang, maar die bestaat uit intellectueelen". Dr. Amir spreekt zeer kritisch over mr. Slamet, wiens gedachtengang hij verward acht. "Laat ik dit zeggen", zoo zeide hij in dit verband, "zoowel op Java als op Sumatra is de massa, de bevolking van de dessa's op dit oogenblik in haar reactie tegenover het westen veel heftiger dan de intellectueelen."

Als een zwak punt in de republiek ziet dr. Amir het feit, dat er geen effectieve verdeling van leidende krachten is.

"Op Sumatra is een tekort aan intellectueele leiding, op Java relatief veel, zoodat daar uit die leidende personen niet gehaald kan worden, wat er uit te halen valt. Een ander zwak punt is de voorlichting over het buitenland", verklaarde hij. "Dit heeft tot gevolg een zekere beperking van de gezichtskring der Indonesiers, die niet anders dan ongunstig kan werken op hun algemeene politieke scholing". Overigens moemde dr. Amir de politieke scholing op Sumatra geringer dan die op Java." Dit feit, de groote afstand en de minder intensieve onderlinge verkeersmogelijkheden der deelen maken, dat op Sumatra een sterkere provincialistische geest aanwezig is dan op Java, met de schadelijke gevolgen van dien, maar dit is een kwestie van internen aard en doet niets af of toe aan de eenheid van vrijheidswil."

Over de organisatie van Sumatra deelde hij mede, dat de consolidatie groote vorderingen maakt en dat het gezag van de republiek aldaar sterk groeiende is. Ook hier zijn het weer slechts de afstanden, die daaraan moeilijkheden in den weg leggen.

Dr. Amir acht Java militair sterker dan Sumatra, maar het laatste eiland kan volgens hem minstens 10 jaren een guerilla-oorlog met succes voeren. Ieder Indonesiër heeft de plicht de republiek te steunen ieder op zijn wijze en met gebruikmaking van de binnen zijn bereik staande mogelijkheden, maar hierbij moet men een open oog hebben voor de realiteit en niet probeeren zwakheden te verdoozelen."

Bij het afscheid sprak hij de hoop uit, dat zijn mededeelingen het hunne zullen bijdragen tot een juist inzicht in de situatie in Indonesië.

Dr. Amir sprak tenslotte de hoop uit, dat zijn verblijf hier te lande zou mogen bijdragen tot een verheldering van het begrip van het Nederlandsche volk voor de situatie in Indonesië. "Ik wil nog slechts dit eene zeggen, dat mijn heengaan een oorzaak heeft gehad, welke niets met mijn politiek standpunt of met mijn loyauteit tegenover de republiek uitstaande heeft. Mijn heengaan is door omstandigheden buiten dit alles noodzakelijk geworden."

Ik heb getracht om de sociale revolutie op Sumatra in goede banen te leiden, maar de ontketende krachten waren dermate distinctief, dat ik om redenen van veiligheid voor mij en mijn gezin de wijk heb moeten nemen.

destruictief

Dr. Amir nader over Sumatra.

Utrecht, 20 September (ANP). In een tweede onderhoud met den Indischen redacteur van het ANP heeft Dr. Amir een nadere uiteenzetting gegeven over de situatie op Sumatra. Dr. Amir zeide:

"De provincie Sumatra is tengevolge van de moeilijkheden in de bestuurspraktijk door de groote afstanden en de niet intensieve communicatiemiddelen verdeeld in 3 sub-provincies, t.w. noord-, midden- en zuid-Sumatra. De respectieve hoofdsteden zijn Medan, Boekittinggi en Palembang. Medan is tegelijk de zetel van den gouverneur.

De verdere onderverdeling is precies als op Java. De sub-provincies zijn verdeeld in residenties en deze weer in regentschappen; deze weer in districten en onderdistricten. Voor de geheele provincie staat naast den gouverneur een nationaal comité bestaande uit afgevaardigden, die door de territoriale nationale comité's der residenties worden aangewezen. Uit en door het nationale comité van de provincie wordt een executieve bestaande uit 5 leden en den vice-voorzitter, gekozen. Deze executieve, te vergelijken met het college van gedeputeerden, vormt met den gouverneur het dagelijksch bestuur van de provincie.

Toen dr. Amir nog in functie was, was gindo Siregar vice-voorzitter van de executieve. De voorzitter is de gouverneur zelf. Verder zijn leden van dat lichaam Tengkoë Dandjah, een vertegenwoordiger van Atjeh, Dr. Soenarjo van de Oostkust (tevens voorzitter van het Nationale comité van de Oostkust), Mr. Tobing van Tapanoeli, Tje Ning (journalist) van Palembang en Mr. Nasroen van Padang.

In Sumatra heeft men in alle groote steden (hoofdsteden der residenties) een nationaal comité. Zij staan den resident in zijn ambtsvoering bij.

De leden worden aangewezen door de politieke vereenigingen. Naast ieder hoofd van een ressort staat een vertegenwoordiging (comité).

De gouverneurs worden door de centrale regeering te Djokjakarta benoemd en ontslagen.

De lagere ambtenaren worden op voordracht van de betrokken comité's nationaal door den gouverneur benoemd.

De zelfbestuurders stonden in den aanvang onder den resident met een apart commissariaat. Deze gebieden noemde men Daerah Istimewa (byzondere streek). Deze regeling werd echter door de actie van het volk doorkruist. Thans vormen ze rechtstreeks bestuurd gebied. De Oeleibalangs in Atjeh waren reeds voor den oorlog slechts ambtenaren zooals de regenten op Java."

"De voedselpositie op republikeinsch gebied", zoo vervolgde dr. Amir, "is bepaald goed te noemen. Men vergete niet, dat groote gebieden op Sumatra, zooals Atjeh, Tapanoeli en de Westkust, wat rijst betreft selfsupporting zijn. Men heeft in verschillende residenties een tekort aan rijst, maar ook daar wordt geen honger geleden. Er is genoeg ander voedsel, zooals oebi, ketellah en djagoeng. De Oostkust heeft bijv. noodig 368.000 ton rijst. Op de gronden der ondernemingen verkrijgt men 120.000 ton rijst en buiten die gronden 180.000 ton. Er is dus een tekort van 68.000 ton, dat echter ruimschoots aangevuld en vervangen wordt door djagoeng, oebi en ketellah.

De republiek heeft de meeste industrieën van de Japanneezen overgenomen.

De petroleumwinning heeft zij echter niet kunnen overnemen. De desbetreffende gebieden zijn immers op bevel van de geallieerden door de Japanneezen bezet. Er bestaat echter een afspraak met de geallieerden, waarbij bepaald is, dat de republiek uit die gebieden benzine mag betrekken. De steenkoolmijnen produceeren nog steeds, hoewel in beperkte mate, ten gevolge van een gebrek aan technische krachten. Er worden zaken gedaan met de Engelschen.

De papier- en kainindustrie marcheert.

Het zorgenkind van de republiek is de cultures, omdat het onderhoud en de administratie schatten geld kosten. De cultures zijn tenslotte niet van de republiek, maar van maatschappijen, die niet Indonesisch zijn. Na de oplossing van het politieke probleem met Nederland zal de republiek zich dienen te verantwoorden, voor wat er met die bezittingen is gebeurd. Alles wordt dan ook nauwkeurig geadministreerd en bijgehouden," verklaarde dr. Amir. "In den Japanschen tijd werden ze door de Japanneezen beheerd, maar de producten konden niet worden afgevoerd, tengevolge van de effectieve geallieerde blokkade. Het gevolg hiervan was, dat de voorraden met den dag grosiden. Bij het overnemen van de mijnen kreeg de republiek tegelijkertijd de beschikking over groote voorraden goederen en omdat de republiek vele andere zaken noodig heeft, zijn deze voorraden door haar verkocht. Van alles is echter notitie gemaakt voor een afrekening naderhand met de rechtmatige eigenaars dier goederen", zoo ging dr. Amir verder.

Voorals Chineezen koopen de goederen op en zij verkoopen ze dan weer aan de Engelschen en de Amerikanen, met dat^{al} is de toestand van de cultures goed, althans van hetgeen de Japanneezen intact hebben gelaten. De gronden werden in den Japanschen tijd voor een groot gedeelte gebruikt voor het verbouwen van rijst en djagoeng. Er heeft geen nieuwe aanplant plaats gehad. De republiek geeft niet minder dan 5 millioen gulden per maand uit aan de loonen der koelies.

"De spoorwegen ontwikkelen zich prachtig. P.T.T. functioneert schitterend. Er bestaat een druk verkeer op de wegen, die helaas niet zoo goed onderhouden zijn. In den Japanschen tijd hield het onderhoud nl. geen gelijken tred met het overmatig gebruik. In dit opzicht is dus een zekere achterstand in te halen.

Het onderwijs is door Japan gedesorganiseerd. Het leerplan werd gewijzigd. Het Nederlandsch werd gebannen en daarvoor in de plaats is het Japansch gekomen.

Reeds voor den oorlog was Sumatra op onderwijsgebied min of meer stiefmoederlijk behandeld in vergelijking met Java. Men had er geen algemeene middelbare school. Na den oorlog kon het onderwijs niet onmiddellijk opgebouwd worden door gebrek aan leerkrachten, die zich hoofdzakelijk op Java bevonden. Wel beschikten de volksscholen en de lagere scholen over goede leerkrachten, maar een middelbare school kon door gebrek daaraan niet geopend worden.

De dragg naar onderwijs is op Sumatra groot. Toen te Medan een volksuniversiteit werd opgericht, waar door de daar aanwezige indonesische intellectueelen onderwijs werd gegeven, telde de universiteit binnen 2 dagen reeds 600 leerlingen."

"De Japanners zijn, evenals overal in Indonesië, ook op Sumatra hardhandig opgetreden. Zij hebben zich nog gehater gemaakt, dan ze al reeds waren. Wreedheden gebeurden welhaast dagelijks. Het Japansche bestuur was corrupt", aldus dr. Amir.

"Adinegoro, het huidige hoofd van den voorlichtingsdienst op Sumatra, heeft verschillende malen bij de hoogste Japansche autoriteiten geprotesteerd tegen de slechte behandeling der romusha's, echter zonder resultaat. Ook op Sumatra hebben de Japanners zwarte lijsten opgesteld. De personen, die daar op kwamen te staan, zouden bij een landing van de geallieerden worden gedood."

Wat nu de houding der Sumatraansche bevolking tegenover Nederland betreft, het spreekt wel vanzelf, dat deze op dit oogenblik wordt beheerscht door het sentiment. Men diene hierbij rekening te houden met het feit, dat de gemiddelde Sumatraan niet doet aan staatsrecht en aan ideologieën betreffende staatsconstructies. Zijn houding wordt het best gekarakteriseerd als een beslist verzet tegen den terugkeer van koloniale verhoudingen. Men moet hun houding als anti-koloniaal kwalificeeren en niet als anti-Nederlandsch. Rassenhaat in dit verband kent Sumatra niet. De sfeer in het koloniale Nederlandsch-Indië van voor den oorlog was voor den Indonesiër zoo onhoudbaar, dat hij zich het liefst buiten zijn land wilde gaan vestigen. Dit laatste geldt vooral voor den intellectueel", zoo zeide dr. Amir.

Dr. Amir was in het algemeen optimistisch gestemd t.a.v. het bereiken van overeenstemming met Nederland en is dat nog. Er zijn volgens hem aan beide kanten voldoende redelijke krachten aanwezig. Een overeenkomst zal echter niet onmiddellijk bereikt kunnen worden, omdat er nog te veel sentimenten en prestigekwesties bij betrokken zijn.

"Het is in de wereld immers zoo, dat de politiek in feite door slechts een handvol menschen wordt gemaakt", zeide dr. Amir. "De republiek is reeds in 1924 door Indonesiers in Nederland geconcipieerd en Soekarno heeft haar tot het volk gebracht. De bewering, dat de republiek 100 % Japansch maaksel zou zijn, is alleen al onjuist, omdat in de gebieden in Azië, ook daar, waar de Japanners niet geweest zijn, dezelfde verschijnselen zijn te constateeren."

De uitzending van de commissie-generaal acht dr. Amir een stap voorwaarts. "Men moet echter het politiek gevaar van de troepen-zendingen niet onderschatten. Het is inderdaad wel zoo, dat orde en rust hersteld moeten worden, doch dit zal slechts dan wezenlijk kunnen geschieden, indien dat herstel van orde en rust plaats vindt in volledige samenwerking met de republiek zelf. Bij een herstel van orde en rust uitsluitend door Nederlandsche troepen zullen alle Indonesiers van uiterst rechts tot uiterst links zich achter de republiek scharen, wat oorlog zal beteekenen. Maar ik ben er zeker van, dat er een oplossing gevonden zal worden, Zoowel Nederland als Indonesia zouden zichzelf een brevet

van onkundigheid geven, als dat niet zou gebeuren."

Dr. Amir sprak zijn bewondering uit voor de vasthoudendheid en de efficiency van dr. van Mook, die volgens hem een der weinige voor de republikeinen aanvaardbare Nederlanders is. "Dr. van Mook is op dit oogenblik voor de Nederlanders onmisbaar," aldus dr. Amir.

"De Malino-conferentie is natuurlijk belangrijk om de stem van de buitengewesten te hooren. De groote politiek wordt echter te Batavia gevoerd. Het gaat niet om de kleine leiders, die waarschijnlijk geen concepties hebben over de politiek. Hierdoor is de beteekenis van Malino politiek beperkt. Aan den anderen kant probeeren de republikeinen de beteekening van de conferentie te verkleinen. Dit doen zij, omdat zij bang zijn, dat tengevolge van deze politiek der Nederlanders er een buitengewesten-front zal ontstaan. Wij weten immers, dat reeds in den Volksraad een zekere tegenstelling bestond tusschen Java en de buitengewesten. Dit gevaar is echter niet zoo groot en wij kunnen de Malino-conferentie dan oock gerust als een kleine stap voorwaarts kwalificeeren," aldus besloot dr. Amir het onderhoud.

's Gravenhage, 30 October 1946.

BA/3111/134

Onderwerp: Aanteekeningen bij "Onderhoud met dr. Amir."

Het interview werd afgenomen door den Indischen redacteur van het A.N.P., den Heer Adil Poeradiredja. De heer Poeradiredja is een der leidende figuren en oprichters van het Verbond Indonesische Burgers. Binnenkort vertrekt hij voor het A.N.P. naar Indië, om de conferentie te Den Passar te verslaan. Daar hij nimmer afbrekende critiek op de Republiek publiceert en deze toegedaan is, verwacht hij gedurende zijn verblijf in Indië faciliteiten te genieten en daar in de gelegenheid gesteld te worden, contacten op te nemen. Hij is voorstander van een zelfstandige Republiek buiten Rijksverband.

Bij het 2e interview op 20 September 1946 waren behalve de journalist aanwezig: M. Wahban Hilal en rapporteur. Hilal vertrekt 31 October per skymaster naar Indië in opdracht van het Departement van Overzeesche Gebiedsdeelen. Hij is Indonesiër, getrouwd met een Hollandsche vrouw. Bezit vele contacten met de P.I., verkeerde o.a. veel met de thans in Indië verblijvende Brenthel Soesilo en Darusman en is een persoonlijk vriend van Poeradiredja. Niet bekend of hij aangesloten is bij P.I. of V.I.B.

Na het interview, dat in groote lijnen juist werd weergegeven in het A.N.P.-artikel, vertelde dr. Amir "onze", dat hij feitelijk gevlucht was, omdat hij de tip had gekregen, dat de Hariman Liar op Sumatra van plan was, door te vechten bij een eventueel door Sjahrir te sluiten compromis. Hij zou persoonlijk onder pressie leiding moeten geven en zou hiertoe gekidnapt worden. Dr. Amir achtte het van groot belang, de opinie van de wereld te winnen voor de Republiek. Indertijd zou door hem met Soekarno de wenschelijkheid van het zenden van een commissie naar Moskou, Tsjoeking en Washington besproken zijn. Wegens financiële redenen zou dit plan geen doorgaan gevonden hebben.

"Ik ben nu in Nederland en hoop hier dit werk te kunnen doen", zei dr. Amir. Hij verklaarde, niet in openbare vergaderingen te willen spreken, om door geen der politieke partijen "uitgebuit" te worden. Wel was hij gaarne bereid, in besloten gezelschappen te debatteeren. Dr. Amir veronderstelde h. a. 5 jaar in Nederland te blijven en hier te lande voornamelijk "documentatiewerk" te verrichten. Verder informeerde hij belangstellend, of zijn interview ook in Indië gepubliceerd zou worden en hij was zeer belangstellend de reactie aldaar te vernemen.